

**INTERNATIONAL JOURNAL OF
EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES**

IJEMS

REFEREED JOURNAL

YEAR: 2, (DECEMBER 2024) ISSUE: 4

ÖZEL SAYI

HATAY-DEPREM

ISSN: 2980-2350

15/12/2024

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 4
HATAY-DEPREM
ÖZEL SAYI

Editörler
Ercan YÜCEL

Kapak Tasarımı
Nihat YALDIZ

Mizanpaj, Yazım ve Teknik Editörler

Doç. Dr. Ömer Faruk KADAN

ISSN NO: 2980-2350

Yayın Tarihi: 15 Aralık 2024

Doi No

<https://zenodo.org/badge/DOI/10.5281/zenodo.10561960.svg>

License

Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası

İletişim:

+90 552 592 21 61

e – posta:

doguakdenizarastirmaları1@gmail.com

Web Adres:

www.tarihburada.com

Note: All kinds of administrative, academic and legal responsibilities of the articles belong to the article authors.

PURPOSE AND SCOPE

International Journal of Eastern Mediterranean Studies is an international peer-reviewed academic journal published three times a year (January-June-December) starting from January 2024. The journal may also publish a special issue once a year. The journal is an academic journal and aims to share qualified research and review articles in all fields of History and Literature, as well as Social - Cultural Studies, with the scientific world.

The special purpose of the International Journal of Eastern Mediterranean Studies is to highlight articles related to master's and doctoral studies completed in the field of History, unlike other journals published in our country.

Its general purpose is to promote newly completed master's and doctoral studies and to organize science conversations that will highlight priority information that will enable them to participate in scientific life, and to publish these conversations on the website www.tarihburada.com.

Our magazine is a digital publication and is not in print.

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 4
HATAY-DEPREM
ÖZEL SAYI

EDITORIAL BOARD	
Abay Kabakbayevich DUISEN BAYEV	Kazakistan
Abdulqodir TOSHQULOV	Özbekistan
Adem ÇALIŞKAN	Türkiye
Ahmet Haşimi	Türkiye
Ali TOPÇUK	Azerbaycan
Arpad HORNYAK	Macaristan
Ateş AHMETLİ	Almanya
Aynur KHUZHAKHMETOV	Başkurdistan
Ayşe ZAMACI	Türkiye
Bahar Bahriddinovna TÖRAYEVA	Özbekistan
Bekezhan A. AKHAN	Kazakistan
Ercan YÜCEL	Türkiye
Evangelia BALTA	Yunanistan
Galip SAYILOV	Azerbaycan
Gulnoz KHALİYEVA	Özbekistan
Gülniz SATTAROVA	Özbekistan
Gülşen EMİNOVA	Azerbaycan
Haydar ÇORUH	Türkiye
Hüseyin BEYOĞLU	Irak
Igor Viktorovich TURİTSYN	Rusya
İlhami YURDAKUL	Türkiye
Kakajan JANBEKOV	Türkmenistan
Mehmet Yaşar ERTAŞ	Türkiye
Metin Ziya KÖSE	Türkiye
Moslem SARBAST	Macaristan
Muhtar MIROV	Kazakistan
Murat ULUSKAN	Türkiye

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 4
HATAY-DEPREM
ÖZEL SAYI

Naile HÜSEYNOVA	Azerbaycan
Necat KEVSEROĞLU	Irak
Nihat YALDIZ	Türkiye
Nübar HAKİMOVA	Azerbaycan
Obidjon SOFİYEV	Özbekistan
Oktaj HASANİ	Kosova
Radık GALİULLİN	Tataristan
Rahimmammet KÜRENOV	Türkmenistan
Redzeb SKRİJELJ	Serbia
Roza Zh. KURMANKULOVA	Kazakistan
Sanobar TO'LAGANAOVA	Özbekistan
Selim BEZERAJ	Kosova
Seyfeddin RZASOY	Azerbaycan
Svetlana Petrovna ANZOROVA	Rusya
Ülkü ÇALIŞKAN	Türkiye
WANG XU	Çin

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 4
HATAY-DEPREM
ÖZEL SAYI

İÇİNDEKİLER

DOĞUNUN KRALİÇESİ ANTAKYA'DA DEPREM GERÇEĞİ	9
VE 6 ŞUBAT 2023 DEPREMİNDE KAYBOLAN DEĞERLER	9
SEBAHAT KARA	9
ALİ IŞIK.....	9
YUNUS EMRE BAHÇECİOĞLU	9
HTTPS://DOI.ORG/10.5281/ZENODO.14294472	9
GELENEKSEL TÜRK CAM SANATI BAĞLAMINDA CAM SANATI TARİHİ	26
CANER CANBİRDİ	26
SERCAN DEMİR	26
MUHAMMET AĞGÜL.....	26
HTTPS://DOI.ORG/10.5281/ZENODO.14295228	26
LALEH KHALILI'NİN GÖZÜNDEN FİLİSTİN ULUSAL KAHRAMANLARI VE ŞEHİTLERİ	41
TUGAY KORKMAZ	41
BÜNYAMİN HÜYÜK	41
ALİ CEYHUN GÜNBAZ	41
HTTPS://DOI.ORG/10.5281/ZENODO.14443858	41
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OKULÖNCESİNDE YAPARAK YAŞAYARAK ÖĞRENME YÖNTEMİNİN İNCELENMESİ	67
FİKRİYE AKSOY BOĞANAK.....	67
UĞUR NARCIOĞLU	67
HTTPS://DOI.ORG/10.5281/ZENODO.14296699	67
OSMANLI DEVLETİNİN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINA KATILMASININ SEBEPLERİ VE CEPHELERDEKİ DURUMU	94
HÜSEYİN AKÇİVİ	94
ÖMER OSMAN YÜCE	94
HTTPS://DOI.ORG/10.5281/ZENODO.14296973	94
LALEH KHALILI'NİN GÖZÜNDEN	115
YASER ARAFATIN KATLİ SONRASINDA İSRAİL TARAFINDAN PLANLI BİR ŞEKİLDE İŞGAL EDİLEN FİLİSTİN TOPRAKLARI	115
MEHMET ÇEVİK.....	115
BETÜL GÜNBAZ.....	115
HASAN ŞEKERLİ	115
HTTPS://DOI.ORG/10.5281/ZENODO.14319127	115

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 4
HATAY-DEPREM
ÖZEL SAYI

SAYIDA GÖREV ALAN HAKEMLER

Bayram ŞAHİN

Mehmet TATAROĞLU

Mehmet AÇAR

Levent TAHİROĞLU

Muhammet AĞTOPRAK

Kadriye KARA

Güler GÜLER

Mustafa Ertan BOZKIR

Senem GÜLER

Akif BAYĞIN

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 4
HATAY-DEPREM
ÖZEL SAYI

DERGİNİN TARANDIĞI İNDEKLER

Bu dergideki Makaleler Avrupa Birliğı İndeksi

OpenAIRE

<https://zenodo.org/record/8190171>

ve Index Copernicus tarafından indekslenmektedir.

Dizine eklendi

 OpenAIRE

Topluluklar

 Ulusallararası Doğu Akdeniz Araştırmaları Dergisi

Detaylar

DOI

DOI [10.5281/zenodo.10166009](https://doi.org/10.5281/zenodo.10166009)

Kaynak tipi

Günlük

Yayımcı

Zenodo

Yayınlanan

Ulusallararası Doğu Akdeniz Araştırmaları Dergisi,
ISSN: 2980-2350, 2023.

INDEX COPERNICUS

ICI World of Journals

ICI Journals Master List

ICI World of Papers

Sorting

Search Results

 Journal title: International Journal of Eastern Mediterranean Studies
ISSN: 2980-2350
GICID:
Country / Language: TR /
Publisher:
Deposited publications: 0 x Full text: 0% | Abstract: 0% | Keywords: 0% | References: 0%

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

ISSN PORTAL The Global Index for Continuing Resources

**LALEH KHALILİ'NİN GÖZÜNDEN YASER ARAFATIN KATLİ
SONRASINDA İSRAİL TARAFINDAN PLANLI BİR ŞEKİLDE İŞGAL
EDİLEN FİLİSTİN TOPRAKLARI**

* Mehmet ÇEVİK

** Betül GÜNBAZ

*** Hasan ŞEKERLİ

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Makale Gönderme Tarihi: 21.10.2024

Makale Kabul Tarihi: 20.11.2024

Atıf Bilgisi:

Çevik, M.& Günbaz, B. & Şekerli, H. (2024). Laleh Khalılı'nın Gözünden Yaser Arafatın Katli Sonrasında İsrail Tarafından Planlı Bir Şekilde İşgal Edilen Filistin Toprakları , International journal of eastern mediterranean studies, Cilt: 2, Sayı: 4, s. 114-139.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14319127>

Özet

Yaser Arafat'ın 12 Kasım 2004'te İsrail tarafından kuşatılarak Ramallah'ta öldürülmesiyle başlayan ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bütün yetkilerinin sonlandırıldığı dönem Filistin için sonun başlangıcı olmuştur. Bu tarihten sonra Filistin üç parçaya bölünmüştür. Kudüs'ün bulunduğu bölüm, Gazze ve Batı Şeria. Bu bölgelerde bulunan Filistinliler İsrail tarafından neredeyse bir çeşit kampa alınmış, yavaş yavaş yok edildikleri bir cendereye döndürülmüştür. Filistinliler için bu ölüm hadiseleri artık sıradanlaşmış olup, şehadet mertebesine koşan kelebeklere dönüşmüşlerdir. Aslında bu husus İsrail ajanları tarafından da adeta özendirilen bir tutumdur. Çünkü taş ve sopalarla savaştırılan bir milletin dünyanın en gelişmiş silahlarına karşı şehadetten başka bir silahları da kalmamıştır.

Bu makalede Yaser Arafat'ın ölümünden sonra Filistinliler için geliştirilmiş olan silahsız savaşın kahramanları ve şehadetin kazandığı yeni anlamlar üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arafat, Filistin, İsrail, Şehadet

Abstract

The period that began with the killing of Yasser Arafat in Ramallah on November 12, 2004, when Israel besieged him and terminated all authority of the Palestine Liberation Organization, was the beginning of the end for Palestine. After this date, Palestine was divided into three parts. The part where Jerusalem is located, Gaza and the West Bank. The Palestinians in these regions were almost taken into a kind of camp by Israel, and turned into a stranglehold where they were slowly destroyed. These death incidents have become ordinary for the Palestinians, and they have turned into butterflies running towards martyrdom. In fact, this is an attitude that is almost encouraged by Israeli agents. Because a nation that is fought with stones and sticks has no other weapon left against the most advanced weapons in the world other than martyrdom.

This article focuses on the heroes of the unarmed war developed for the Palestinians after the death of Yasser Arafat and the new meanings that martyrdom has gained.

* Müdür, Şehit Polis Mehmet Çelik İlkokulu, mcevik8589@gmail.com, Orcid no: 0009-0002-2901-5065

** Müdür Yardımcısı, Samiye Teymur Emine Ulusoy İlkokulu, betul_elbeyi@hotmail.com, Orcid No: 0009-0003-0933-6475

*** Müdür Yardımcısı, Şehit Polis Mehmet Çelik İlkokulu, askada4827@gmail.com, Orcid No: 0009-0006-9195-5532

Keywords: Arafat, Palestine, Israel, Martyrdom

Giriş

Yaser Arafat'ın 12 Kasım 2004'te Kahire ve Ramallah'ta düzenlenen cenaze töreni, iki tür kahramanca anma anlatısı arasındaki ayrımı örneklendirdi: birincisi, kurucu bir baba ve devlet başkanı için resmi bir yas töreni, diğeri ise bir kurtuluşçu-milliyetçi hareketin silahlı direnişin 'şehit' bir simgesini gömmе töreni. Tüm gösteri, üç gün boyunca kendini 'görünmez' kılan ancak nihayetinde törenin ve ardından gelen cenaze töreninin parametrelerini belirleyen İsrail askeri işgalinin merceğinden yansıtıldı (Jerusalem Post, 16 Kasım 2004)⁴. Kahire'de, Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek tarafından düzenlenen cenaze törenine katılım ileri gelenlerle sınırlıydı ve halka kesinlikle kapalıydı. Arafat'ın bayrağa sarılı tabutu altın renkli bir at arabasına yüklendi ve devlet başkanları ile diğеr kamu figürlerinden oluşan bir alay, ürkütücü bir şekilde ıssız bir bulvardan askeri bir havaalanına götürüldü; burada son yolculuğu için helikopterlere bindirilerek Ramallah'a götürüldü⁵.

Arafat, Kudüs'teki Harem-i Şerif'in arazisine gömülmek istemiş olsa da, İsrail devleti bu dileğinin yerine getirilmesini açıkça engellemişti. Bu nedenle, Arafat'ın naaşı, Yaşlı Adam'ın ölümünden önce iki buçuk yıl boyunca aralıklı bir kuşatma altında yaşadığı Mukata'a yerleşim yerindeki 'geçici' bir mezara gömülecekti.¹ Arafat'ın naaşını Ramallah'a getiren Mısır helikopterleri, Kahire'dekinden bile daha fazla sayıda yas tutan insan ve resmi milliyetçilik sembolleriyle karşılandı: bayraklar, bando takımları, kırmızı halılar, Arafat'ın naaşının gömüleceği Kudüs'ten getirilen toprak. Kalabalığın arasına yaklaşık 1.000 güvenlik görevlisi serpiştirilmişti. Güvenlik görevlilerine İsrail tarafından cenaze töreninin etrafında düzeni sağlamak için üç gün boyunca silah taşımalarına "izin" verilmişti (Jerusalem Post, 15 Kasım 2004). Filistinli yetkililer "görkemli" bir cenaze töreni isterken, on binlerce yas tutanın yaygın üzüntüsü yetkililer tarafından kolayca yönlendirilemedi. Çoğu İsrail ordusu tarafından kapatılmayan köylerden Ramallah'a gelen kalabalıklar, Mukata'a'da toplandı, yerleşkenin etrafındaki dikenli telleri söktü ve İsrail ordusunun silahlı helikopterleri ve buldozerlerinin geride bıraktığı yıkıntı ve molozların üzerinden tırmandı⁶.

Militanlar ölü lideri selamlamak için havaya yayılım ateşi açtı. Yas tutanların dalga dalga gelen dalgaları bayrağa sarılı tabutu kaldırdı ve bayrak düştüğünde tabutu, Filistin mücadelesinin evrensel olarak tanınan sembolü olan ve Arafat'ın katlanmış ve Filistin haritasına benzeyecek şekilde sarılmış bir şekilde giydiği kefiyeye sardılar. Kalabalıklar güvenlik görevlilerinin kordonunu aşmaya ve Arafat'ın naaşını Kudüs'e taşımaya çalıştılar. Aynı gün İsrail ordusu, 45 yaşın altındaki binlerce

⁴ Laleh Khalili, *Heroes and Martyrs of Palestine*, Chambridge Press, London 2007, s. 187.

⁵ Khalili, a.g.e., s. 188.

⁶ Khalili, a.g.e., s. 188.

erkeğin ordu tarafından el-Aksa camisinde Arafat için dua etmesinin engellendiği Filistinli gençlerle çatışmıştı⁷.

Filistin Yönetimi'nin görkemli ve kasvetli bir tören için titiz planları - yaslı yetkililerin dünyanın kamera lenslerinin tam gözü önünde mezara çelenkler koyacağı - Arafat'ın adını haykıran, havaya binlerce kurşun sıkan ve Arafat'ın naaşını Kudüs'e taşımaya çalışarak yetkililere coşkuyla meydan okuyan sıradan Filistinliler ve militanlar tarafından suya düşürüldü. Aslında, cenaze törenine yol açan basın spekülasyonlarında, İsrail ordusunun Kudüs'e doğru böylesine popüler bir alaydan en çok endişe duyduğu söylendi. Sonunda, üst düzey üyelerin tabutun üzerine tırmandığı güvenlik güçleri, tabutu yerleşke içindeki belirlenen yere yönlendirmeyi ve İsrail ordusuyla bir çatışmayı önlemek için uygunsuz görünen bir aceleyle gömmeyi başardı. Yaslı ve çaresiz kalabalık, anmayı bir ayaklanmaya dönüştürme yönündeki radikal girişiminde engellendi, birkaç saat daha yerleşke etrafında dolandı ve akşamın erken saatlerinde dağıldı⁸.

Yetkililer Filistin ulusunun hikayesini kaçınılmaz olarak devletin kuruluşuyla sonlanan bir anlatı olarak anlatmak isterken – tanınmış ve tanınabilir bayraklar, ciddi resmi törenler ve ulusal mezar-türbelerle – militan Filistinliler, kendi görüşlerine göre kurucu bir devlet adamı olmaktan çok milliyetçi direnişin bir simgesi olan bir adamı anmak istediler. Yetkililer törenin devletin meşruiyetinin bir başka teyidi olmasını istediler: PA'nın örgütsel yeteneklerini, yabancı ileri gelenlerle bağlantılarını ve yönetim teçhizatını gösteren bir etkinlik. Arafat'ı anmak PA'yı meşrulaştırmaktı. Bu arzuyu iki şey ortadan kaldırmıştı. Birincisi, askeri işgalin görünen ve görünmeyen işaretleriydi: PA'nın güvenlik görevlilerinin silahlarını taşıyabilmeleri için yabancı ordunun iznine ihtiyaçları vardı ve Muqata'a'nın zemini İsrail askeri işgalinden kaynaklanan molozlarla doluydu. Önemli olarak, militanların coşkulu ve evcilleştirilmemiş eylemleri, PA'nın halk arasında gücünü ve meşruiyetini sağlamlaştırmada yaşadığı zorlukları göstermiştir. Militanlar, anma töreninin ve daha spesifik olarak, Arafat'ın Kudüs'te gömülmesinin yeni bir ayaklanmayı ateşleyen kıvılcım olmasını istemişlerdir⁹.

Militanlar ile PA resmi makamları arasındaki çekişmeli karşılaşma -devlet adamları ve güvenlik aygıtıyla- OPT'deki milliyetçi seferberliğin karmaşıklıklarını yansıtmaktadır. Militanlar çoğunlukla OPT'de doğup büyüyen gençlerdir ve siyasi aktivizmleri -Ocak 2006'ya kadar resmi makamların partisi olan Fetih içinde bile- açıkça İsrail işgaline karşı silahlı direnişleriyle bağlantılıdır. Öte yandan, PA eliti, yönetimlerini meşrulaştırmaya çalışırken hala militan geçmişlerine atıfta bulunmaktadır, ancak mevcut politikalarında militanların silahlı mücadele konusundaki ısrarına karşı çıkmakta ve onu disiplin altına almakta, yalnızca 'müzakerelere' odaklanmayı tercih etmektedirler. Fetih dışındaki

⁷ Khalili, a.g.e., s. 188.

⁸ Khalili, a.g.e., s. 188.

⁹ Khalili, a.g.e., s. 189.

militalar -özellikle Hamas veya Cihat gibi İslamcı örgütlere mensup olanlar- o zamanlar iktidardaki devlet tarafından bu şekilde kısıtlanmamıştı ve bu nedenle muhalif, silahlı ve savaşı olabilirlerdi. Milliyetçi duygunun resmi bir ulus-devletçi söylem ve silahlı mücadelenin militan bir ethosuna bölünmesi, bir anlamda OPT'deki ulus-devletçi projenin başarısızlığından kaynaklanmıştır¹⁰.

Bu bölümde, bu iki farklı kahramanlık anlatısının yanı sıra, OPT'de ulusal anmayı oluşturan acı ve sumud anlatıları hakkında yazıyorum. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün 1982'de Lübnan'dan çıkarılması ve 1987'de İntifada'nın başlamasıyla Filistin milliyetçi hareketinin ağırlık merkezi Gazze, Batı Şeria ve Doğu Kudüs'e kaydı. Bu bölümde, kurumsal biçimler ve ulusötesi söylemlerin benzerlikleri göz önüne alındığında, kahramanlık ve trajik anlatıların OPT'de anma ve çekişmeyi de çerçevelediğini savunuyorum. Ancak milliyetçi anma siyaseti ve semiyotiği, askeri işgal, içerideki/dışarıdaki çekişme, sınıf ayrılıkları ve kamp/mülteci farklılıklarının buradaki siyaseti derinden etkilemesiyle, OPT'de tamamen farklı bir arenada icra edildi¹¹.

Hüseyin Ağa Ve Robert Malley, "Kayıp Filistinliler" ve Eski Fetih Kadrosu

1970'te, geçmiş yıllardan bir diğeri Fetih kahramanı olan Ebu Ali İyad, öldürölmesinden birkaç gün önce bir slogan uydurdu: "Ayakta öleceğiz, ama asla diz çökmeyeceğiz." Bu slogan, nesiller boyu Fetih militanlarına ilham verdi ve onları yirmi yıldan fazla bir süre ayakta tuttu. Bugün olası bir eşdeğeri hayal etmek zor: "Demokratik bir devlet için kurumlar inşa edelim" bir şekilde aynı tınıyı vermiyor¹².

Şaşırtıcı, utanç verici bir zamanda yaşıyoruz, ancak her devrimin savaşçıları, düşünürleri ve çıkarıcıları olduğunu bilmelisiniz. Savaşçılarımız öldürölldü, düşünürlerimiz suikasta uğradı ve geriye sadece çıkarıcı kaldı. Bunlar öncelikli olarak davayı düşünmüyorlar, hiç düşünmüyorlar. Tunus'ta olduğu gibi burada da geçici olduklarını biliyorlar ve sonu yaklaşan herhangi bir rejimde olduğu gibi, bundan sadece çıkar elde etmeyi düşünüyorlar¹³.

PLO'nun diasporadaki bir kurtuluşçu hareketten, OPT'de yarı-devlet kurumuna dönüşmesi -ki bu Beyrut'ta yapılıyordu- sadece PLO'nun tüzüğünde, kurumsal örgütlenmesinde ve karakterinde değil, aynı zamanda anma yoluyla ortaya çıkan milliyetçi söyleminde ve uygulamalarında da bir değişime yol açtı. PLO eliti, Eylül 1993'te Oslo Anlaşmalarını imzalayarak, siyasi alakalarını sürdürmelerini garantiledi ve OPT'de bir dayanak noktası -ve çok daha fazlasını- sağladı (Jamal 2005). 1994 yılında Arafat ve diğeri Filistin Kurtuluş Örgütü yetkilileri Filistin topraklarına döndüklerinde, "dışarıda" büyük bir titizlikle kurdukları militan altyapıyı ve siyasi kurumları da beraberlerinde getirdiler¹⁴.

¹⁰ Khalili, a.g.e., s. 189.

¹¹ Khalili, a.g.e., s. 190.

¹² Khalili, a.g.e., s. 190.

¹³ Khalili, a.g.e., s. 190.

¹⁴ Khalili, a.g.e., s. 191.

Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (PLO) diasporadaki bir kurtuluşçu hareketten, Beyrut'ta yapım aşamasında olan Filistin Toprakları'ndaki yarı-devlet kurumuna nihai dönüşümü, yalnızca PLO'nun tüzüğünde, kurumsal örgütlenmesinde ve karakterinde değil, aynı zamanda anma yoluyla ortaya çıkan milliyetçi söyleminde ve uygulamalarında da bir değişimi gerektirdi. Eylül 1993'te Oslo Anlaşmaları'nı imzalayarak, FLO elitleri devam eden siyasi alakalarını garantilediler ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nde bir dayanak noktası -ve çok daha fazlasını- sağladılar (Jamal 2005). 1994'te Arafat ve diğer FLO yetkilileri, Filistin Kurtuluş Örgütü'ne döndüklerinde, "dışarıda" büyük bir titizlikle kurdukları militan altyapıyı ve siyasi kurumları da beraberlerinde getirdiler. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kurumsal karakteri yavaş yavaş dönüştürüldü. Mevcut ve yeni yerel sivil örgütler, devletler, sivil toplum ve siyasi "kapasite" inşa etmek için milyonlarca dolar harcamaya istekli olan hükümet dışı örgütler ve bağışçılarından oluşan, kaynak açısından zengin ve güçlü bir sisteme hızla bağlandılar¹⁵.

PA altında profesyonel kalkınma veya insani veya insan hakları STK'larıyla değiştirildi ve birçoğu doğrudan direniş veya kitle seferberliğiyle ilişkili faaliyetlerden vazgeçti. İntifada sırasında ayaklanmayı dünyanın dikkatini çeken mücadeleleri olan birçok militan genç, Filistin Yönetimi etrafında ortaya çıkan devasa güvenlik aygıtına dahil edildi. Milyarlarca dolarlık "devlet kurma" yardımı, bir dizi bakanlığın kurulmasını finanse etti. Uzun süre İsrail ordusu tarafından yasaklanan Filistin bayrağının renkleri, resmi binaların üzerinde dalgalandı - önce Gazze ve Eriha'da, daha sonra Ramallah ve OPT'nin diğer şehirlerinde. İsrail ordusu her yerde görünür varlığını sürdürdü, yerleşim inşası hızlandı ve İsrail devleti, OPT'nin sınırları, hava sahası, şehirler arası ulaşım, gümrük, ekonomik altyapı ve su kaynakları üzerindeki kontrolünü sürdürdü. Bu arada, PA hapishaneler inşa etmekte, örtüşen polis ve güvenlik güçlerini genişletmekte, bir dizi hükümet örgütü kurmakta, pullar basmakta ve bayraklarını ve pankartlarını kamu binalarına asmakta hızlı davrandı¹⁶.

Filistin Yönetimi'nin bünyesinde siyasi gücü tekeline almak için, PLO eliti yerel taban direnişini sahne arkasına itti ve OPT militanlarını kendi saflarına kattı; ancak kurumsal değişikliklerin yanı sıra sembolik değişiklikler de yaşandı. Eğer PLO'nun kurtuluşçu söylemi, uyuşukluğu ve eylemsizliği politik seferberliğe dönüştürmenin katalizörü olarak kahramanlığın anılmasını kullanmışsa, PA'nın ulus biyografisi ve uyguladığı anma pratikleri, tüm mücadeleyi kutsallaştırılmış telosun, yani devletin kendisinin gerekli öncüsü olarak göstermeye başladı. Tüm geçmiş faaliyetlerin, fedakarlıkların, kahramanlıkların ve hatta yenilgilerin ve aksiliklerin devletin ortaya çıkışında ve evriminde önceden belirlenmiş aşamalar olduğu doğrusal anlatılar, varlığını sürekli olarak haklı çıkaran ve kurumlarını zaman, mekan ve halkın sempati ve anılarına sabitlemeye çalışan "kendi kendini meşrulaştıran

¹⁵ Khalili, a.g.e., s. 191.

¹⁶ Khalili, a.g.e., s. 191.

masallar’’ haline geldi. Ancak devletin güvenlik aygıtında baskının gerekli tekelleştirilmesi, geçmiş silahlı mücadele hikayelerinin evcilleştirilmesini ve mevcut politik şiddetin anmalarının etkisizleştirilmesini gerektirdi. Böylece devrimin hiper-eril kahramanları yerini kurucu babalara bıraktı, devletin görsel göstergeleri – bayrak, pul, devletin bürokratik ofisleri – silahlı mücadelenin daha militan sembollerini arka plana itti ve şehit cenazeleri ya da militan festivaller yerine devletin kuruluşunu ve yeniden üretimini kutlamak ve onaylamak için daha görkemli ritüeller benimsendi¹⁷.

Arafat PA'ya liderlik ederken, özgürlükçü kahramanlık ile ulus-devletçi devlet adamlığı arasındaki uçurumu beceriksizce aştı. Askeri üniformalarıyla çok daha tanıdık bir figürdü; militan geçmişinin o nihai sembolü olan kefiyeyi asla terk etmedi: Filistin haritasına benzemek için giydiği kefiye. Ancak diğer PLO yetkilileri hemen takım elbise ve kravat taktılar ve nadiren haki savaş kıyafetleriyle göründüler. Yabancı izleyicilerine hitap ederken Arafat uzlaşmacı bir devlet adamıydı; Filistinli izleyicilerine konuşurken hala kahramanlık dilini konuşuyordu, hatta Mukata'a 2002'de İsrail askeri kuşatması altına alındığında şehit olmaya hazır olduğunu ilan etti - "şehidan şehidan şehidan". İsrail başbakanlarıyla müzakere masasına oturdu, fotoğraf çekimleri için el sıkıştı ve yine de mülteci kamplarındaki birçok genç militanı etrafında toplamayı başardı. Popülaritesi düşerken, İsrail ordusunun yerleşkesine yönelik saldırıları ve kendisine yönelik sözlü tehditler onu yalnızca bir kez daha popüler bir figüre ve Filistin direnişinin sembolüne dönüştürmeye yaradı. Bununla birlikte, Arafat ve Filistin Kurtuluş Örgütü ile Filistin Toprakları'nın diğer siyasi elitleri, devrimci hareketi, kurumlar ne kadar işlevsiz olursa olsun, kurum inşa eden bir ulus-devlet projesine dönüştürmede etkili oldular¹⁸.

Güvenlik aygıtı hem Filistin ulus-devletçiliğinin sembolik temsili hem de kurumsal tezahürüyse, PA'nın yeni doğan eğitim sistemi, proto-devletin tarihini, 'ulusal hafızayı', anma söylemini ve ritüellerini yaymak için en önemli medya haline gelmişti ve 'bir zamanlar eksik ve bastırılmış ama sonunda restore edilmiş bir kimliğin iddiası' için birincil alan haline gelmişti. Okullarda bayraklar dalgalanıyordu ve devletin doğuşunu vurgulayan milliyetçi bayramlar kutlanıyordu. Milliyetçi simgeler okul kitaplarının her yerine eklenmişti. “1988 Bağımsızlık Bildirgesi’nden bir alıntı ile dil bilgisi açısından bir nokta gösterildi... İkinci sınıf öğrencileri hat sanatını öğrenirken, ‘Kudüs her Arap’ın kalbindedir’ ifadesini kopyaladılar... Öğrenciler Arapça çalışırken milliyetçi yazılar okudular ve aritmetik çalışırken Filistin bayraklarını saydılar’. Bu metinlerde Filistin ulusu Kenanlılara kadar izlendi, zamansız ve ebedi kılındı ve Filistin kimliği ile İslami kimlik arasında kusursuz bir geçiş yapıldı. Daha da önemlisi, Filistin devleti “ne sorunlu ne de hiçbir şekilde tartışmalı’’ olarak sunuldu. Devlet, yalnızca kendi bayrağı ve bağımsızlık bildirgesiyle değil, aynı zamanda net sınırları, siyasi

¹⁷ Khalili, a.g.e., s. 192.

¹⁸ Khalili, a.g.e., s. 192.

kurumları ve başkenti Kudüs ile bir bütün ve egemen olarak öngörüldü¹⁹.

Devlet kurumlarının bu kutlamasında, Filistin milliyetçiliğinin, silahlı devrimin, gerilla mücadelesinin ve özverinin merkezi simgelerinin anılması neredeyse hiç görülmedi. Kutlanan kahramanlar edebi kahramanlardı, haritaların tartışılması öğretmenlerin takdirine bırakıldı ve "kapatmalar, kontrol noktaları ve kimlik kartları ... ev yıkımları, tutukluların sürekli gözaltına alınması ve yerleşim genişlemesi" hepsi silindi. Bu sembolik çalışma bir dizi şey yaptı: devleti siyasetlesştirdi ve İsrail ile çatışmayı sildi, hala var olan işgali bilerek görmezden geldi. Eğitim sistemi aslında devleti doğallaştırdı ve "yeni otorite biçimleri aşıladı", öğrencilere merkezi ve hegemonik bir devlete ve "Tanrı'ya, ulusa, aileye, ... okula ve diğer sosyal kurumlara" karşı içgüdüsel bir kabullenme aşıladı²⁰.

Somut devlet kurumlarının yanı sıra, PA, devlet olma yolunda kaçınılmaz doğrusal yükselişin kutlandığı ve devletin bünyesinde zor ve şiddetin yoğunlaşmasının anıldığı bilindik anma biçimlerini benimsedi. Bu ritüeller arasında, devletin güvenlik güçlerinin üniformalı ve silah taşıyarak devrimci mücadeleyi sloganlar ve pankartlar kullanarak andığı şehir sokaklarındaki askeri yürüyüşler de vardı; bu sloganlar, devrimin geçmiş kahramanlık anlarını anımsatsa da, kesinlikle görkemli bir karaktere sahipti: artık kutlama nesnesi, tepelerin üzerinden Kalaşnikoflarıyla koşan kahraman genç adamlar değil, Kudüs'teki varsayımsal başkenti Filistin devleti, bayrağı ve lideriydi. Silah veya bunduqiyya artık esir ulusun kurtarıcısı olarak kutlanmıyordu, daha ziyade güvenlik güçlerinin ayrıntılı logoları, üniformaları ve sloganlarıyla "güçlü bir şekilde" devlet gücünü temsil etmesiyle düzen araçları olarak kutlanıyordu²¹.

Ve anılan ve yüceltilen şehitler -aralarında 1973'te Beyrut'ta öldürülen üç Filistin Kurtuluş Örgütü lideri de vardı- artık devrim adamları olarak değil, en parlak dönemlerinde yok edilen ulus-devletin kurucu babaları olarak tasvir ediliyordu. Devrimciler olarak yerleşik düzenleri altüst ettiler, dünyaları dönüştürdüler ve özverileri direnişi yeniden canlandırdı. Kurucu babalar olarak şehitlikleri ulus-devletin meşruiyetini teyit etti ve devletin dayattığı düzeni kutladı. Millet uğruna ölüm artık gürültülü bir halk seferberliği anı değil, daha ziyade ölmüş devlet adamlarının anılmasının temeliydi²².

Arafat'ın ölümünün birinci yıldönümünde PA, onun mezar yerinin müze ve türbe olacağını duyurdu. Özveri ve ulusal seferberlik kahramanlık mitleri, ulusal tarihleri kutlamak için kullanılan görkemli biçimler aracılığıyla sabitlendi ve aynı anda ulusun ve turistlerin bakışının nesnesinin somutlaştırılmış anma törenlerine dönüştürüldü. Daha az belirgin bir şekilde, seçimler, kampanya medyasının, anlatılan anlatıların ve özetlenen geçmişlerin ürkütücü bir şekilde kurtuluşçu kahramanlık söylemine paralel olduğu anma ritüelleri olarak onur yerini aldı. Şehit posterlerinin kampanya görüntüleriyle ve militan

¹⁹ Khalili, a.g.e., s. 192.

²⁰ Khalili, a.g.e., s. 192.

²¹ Khalili, a.g.e., s. 192.

²² Khalili, a.g.e., s. 193.

toplantılarının seçim mitingleriyle değiştirilmesi tesadüf değildir²³.

Mahmud Abbas (Ebu Mazin), Ocak 2005'te iktidara gelmesinin ardından, Filistin Yönetimi'nin merkezi olan Ramallah'ın duvarlarının şehit posterlerinden arındırılmasını emretti. Eylül 2005'te mülteci kamplarının anma işaretlerine alışmışken OPT'yi ziyaret ettiğimde, Ramallah şehir sokaklarında bu tür posterlerin olmamasını kafa karıştırıcı buldum. Ziyaret ettiğim diğer şehirlerin hiçbirisi için aynı şey geçerli değildi. Ebu Dis, Nablus, El Halil, Beytüllahim, Birzeit ve Doğu Kudüs'ün duvarları, Lübnan'daki mülteci kamplarından bana tanıdık gelen anma şehitleri posterleri ve duvar resimleriyle kaplıydı. Ancak Fetih liderliğindeki PA'nın dünyaya görkemini gösterdiği Ramallah'ta, bu tür posterler yalnızca otobüs durağının karanlık derinlikleri gibi daha az görünür sokaklarda veya unutulmuş köşelerde bulunuyordu. Onların yerine, büyük pankartlar ve posterler, Eylül 2005 sonlarında yapılması planlanan yerel seçimler için adayların kasvetli yüzlerini gösteriyordu. Seçim posterleri yine de tanıdık ve simgesel imgeleri kullanıyordu: bayrak, Filistin ulusuyla ilişkilendirilen renkler ve Kubbet-üs-Sahra'nın imgeleri. Ancak şehit posterlerinin aksine, şehitliği, özveriye veya silahlı mücadeleyi anmıyorlardı. Gerçekten de, şehitlerden söz edildiyse bile, onlar, Şeyh Ahmed Yasin'in ve şaşırtıcı bir şekilde Arafat'ın 2006 baharında Hamas seçim posterlerindeki resimlerinin de kanıtladığı gibi, gökteki bulutların arasından beliren, seçimlere kutsamalarını bahşeden, iyi huylu, gülümseyen güçler olarak tasvir ediliyorlardı²⁴.

Arafat'ın Hamas seçim posterlerine şaşırtıcı bir şekilde dahil edilmesi, daha "olgun" ve "devlet adamı gibi" bir Hamas'ın şimdiye kadarki acımasız siyasi rakipleriyle uzlaşmaya istekli olduğunu göstermeyi amaçlıyordu. Seçim mitingleri de benzer şekilde, devletin resmi olarak onaylanmış görüntüleri ve kelime dağarcığı aracılığıyla devletin ortaya çıkışını ve varlığını kutluyor ve devletin hegemonyasını destekleyen ve popüler meşruiyet arayışını destekleyen bir devlet hikayesini ileri sürüyordu. Bu mitinglerde çalınan müzik, milletin ve onun kahramanlarının yüceltildiği coşkulu bir müzik olsa da, artık gündem, toplumun kökten bir dönüşümü değil, onun günlük bürokrasisinin sürdürülmesidir²⁵.

Belki de PA'nın ulus-devletçi hareketini garip kılan şey, devlet olma iddiasına ve söyleminde ve uygulamasında aynı anda militanlığın görünür şekilde ortadan kaldırılmasına rağmen, anma uygulamalarının İsrail devletinin onları susturmaya yönelik şiddetli girişimlerinden korunmamış olması ve yeni kurulan kurumlarının İsrail ordusu tarafından keyfi bir şekilde yok edilmesine maruz kalmış olmasıdır. 2002 baharında İsrail ordusu Batı Şeria'yı işgal ettiğinde, Ramallah'taki birincil hedefleri Filistin Yönetimi bakanlıklarının, okulların, üniversitelerin, kitle iletişim araçlarının ve kültür merkezlerinin kayıtları, bilgisayar dosyaları, arşivleri ve kütüphaneleri ve ayrıca çeşitli STK'lar

²³ Khalili, a.g.e., s. 194.

²⁴ Khalili, a.g.e., s. 194.

²⁵ Khalili, a.g.e., s. 194.

gibi görünüyordu. Ulusal tarih yapımının ham maddesine verilen zararın boyutu -özellikle Kültür ve Eğitim Bakanlıklarında- şaşırtıcıydı²⁶.

Pahalı elektronik ekipmanlar, vericiler, bilgisayarlar, video kayıt cihazları ve çeşitli diğer arşivleme gereçleri yağmalandı veya imha edildi, bilgisayarların sabit diskleri çıkarıldı ve arşivlerin, kütüphanelerin ve dosya dolaplarının yeri doldurulamaz içerikleri paketlenip götürüldü. Yıllarca -ve bazen on yıllarca- biriktirilen kayıtlar, filmler, kitaplar, dergiler, istatistikler ve ham veriler ya zarar gördü ya da müsadere edildi. Arşivlerin kapsamlı bir şekilde çalınmasına, benzeri görülmemiş ölçekte sembolik bir şiddet eşlik etti: Kapılar anahtarla açılabilirdiğinde bile, askerler onları patlayıcı kullanarak yok ettiler. Binaların plakalarına ateş açıldılar ve her yerde kurşun delikleri ve roket hasarı bıraktılar. Tüm duvarlara hakaret içeren grafitiler yazdılar ve yerlere, masa çekmecelerinin içine ve sandalyelere dışkıladılar²⁷.

İşgalin ardından, yalnızca PA altyapısı harap olmadı, aynı zamanda Otoritenin egemenliğinin ve meşruiyetinin imajı da zedelendi. İşgalin somut vahşeti, milliyetçi anmaların merkezindeki muzaffer Filistin devletinin hala kırılğan bir şey olduğunu ve İsrail politikalarına tabi olduğunu gösterdi. Bu işgalden sonra yabancı kitlelere anlatılan ulus anlatıları, olayları acı ve kurban olma olarak çerçeveledi²⁸.

Daoud Kuttab, “Taş Atanların Profili”

Diasporada, Filistinli siyasi gruplar ve militan örgütler, uyuşukluk ve sessizlikten kahramanca bir yükselişi kutlayan ve harekete geçirmeyi amaçladıkları ulusal bir kitleye doğrudan hitap eden milliyetçi-kurtuluşçu söylemi ilerlettiler. Thawra'nın altın çağında diaspora Filistinlileri tarafından hararetle benimsenen kahramanlık söylemi, en somut ve sürdürülebilir tezahürlerini mülteci kamplarında buldu. İşgal Altındaki Filistin Toprakları'ndaki militanlık da esas olarak, yaklaşık 650.000 kayıtlı mülteciyi (İşgal Altındaki Filistin Toprakları'ndaki yaklaşık 1.700.000 mülteciden) barındıran on dokuz kamptan kaynaklandı; ancak, İşgal Altındaki Filistinlilerin kahramanca militanlığının görünümü zamanla değişti. Birinci İntifada'nın (1987-1991) liderleri ve katılımcıları, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün silahlı mücadele stratejisiyle kesin bir şekilde bağlarını koparmış ve temel direniş stratejisi olarak kitle seferberliğini ileri sürmüşlerdi²⁹.

Mücadelenin temel biçimi olarak Bunduqiyya, 2000 yılında başlayan El-Aksa İntifadası sırasında yeniden ortaya çıktı. O zamana kadar, Filistin Yönetimi ve güvenlik aygıtının varlığı, İşgal Altındaki Filistin Toprakları'nın giderek yoksullaşması, şiddet yanlısı yerleşimcilerin sayısının giderek artması ve İsrail askeri işgalinin uzlaşmazlığı, silahlı mücadelenin yeniden ortaya çıkmasına yol açmıştı

²⁶ Khalili, a.g.e., s. 195.

²⁷ Khalili, a.g.e., s. 195.

²⁸ Khalili, a.g.e., s. 195.

²⁹ Khalili, a.g.e., s. 195.

(Hammami ve Tamari 2001). Ancak, önemli bir şekilde, silahlı mücadele direnişin başlıca stratejisi olmasa bile, OPT'deki militanlar Filistinli seçmenlerini bir araya getirmek için milliyetçi/kurtuluşçu direnişin kahramanca söylemini kullandılar³⁰.

İlk İntifada'nın anma uygulamaları hala eylemsizliğin yarattığı sisten ilerici bir çıkış kavramını, ulus için şehitliğin ve özverinin yüceltilmesini ve meydan okumanın kutlanmasını içeriyordu. Ancak, Birinci İntifada'nın söylemi ve uygulamaları aynı zamanda Filistin Kurtuluş Örgütü ile retorik bir kopuşa da işaret ediyordu: Kahramanlık artık bunduqiyya'da, savaş meydanlarında veya "RPG'lerin çocuklarında" değildi; aksine direniş kisvesi "taşların çocuklarına" geçmişti. Böylece, silahlı ve savaşa hazır genç bir gerillanın ikonik figürü, yüzü kefiyeyle örtülü, bazen "Davut gibi sapan ve taş" taşıyan, aynı derecede ikonik taş atan kişiyle değiştirildi³¹.

İlk İntifada'nın anılarında, 1967 ile 1987 arasındaki dönem, aşağılanma, sersemlik ve sessizlik zamanı olarak görülür. Birçok katılımcı, İntifada'dan hemen önceki "ekonomik durumun" iyi olduğunu ve bu nedenle İntifada'nın temel nedeninin, maruz kaldıkları "adaletsizlik" ve "teslimiyetle (hatta belki de kendine acımayla)" sessizce katlandıkları olduğunu iddia ediyor. Geleneksel olarak, 1982 (FKÖ'nün Lübnan'dan çıkarılması) ile 1987 (İntifada'nın başlangıcı) arasındaki dönem, OPT'de sumud, inatçı bir "dayanma" dönemi olarak bilinir. Ancak, sumud Lübnan'da kabul edilebilir bir hayatta kalma stratejisi iken, OPT'de siyasi örgütlerin resmi politikası haline geldi. OPT'deki Filistinlilerin hayatta kalmasını garanti altına almak ve FKÖ'nün alakalı kalabilmesi için örgüt, OPT'deki Filistinlilere odaklanmak zorundaydı. Bu nedenle, FKÖ, Körfez ülkeleri ve Ürdün'ün yardımıyla tarım, eğitim, konut ve belediye hizmetlerini desteklemek için sumud fonları kurdu. Ancak bir yandan bu sumud fonları yoldan çıktı, "orta sınıf villalarının inşası, üretken olmayan endüstriyel firmalara sübvansiyonlar ve ... milliyetçi kurum ve şahsiyetlere himaye paraları" finanse etti ve diğer yandan bu fonlar İsrail Sivil İdaresi bütçeleri üzerindeki baskıları hafifletti ve İsrail ordusu bunları Filistin siyaseti içindeki "daha ılımlı" unsurlara destek aracı olarak gördü. Bu nedenle, OPT'deki sumud, bir yandan kayırmacılık ve seçkincilikle, diğer yandan da askeri işgale karşı kadercı bir pasif direnişle veya ilişkilendirilen daha aşağılayıcı bir çağrışım kazandı. Jil-al-Intifada'nın (İntifada Kuşağı) kahramanlığı, sumud döneminin uyushkluğunu ortadan kaldırmayı amaçlıyordu³².

İlk İntifada'nın önemli bir özelliği, daha önce siyasetten dışlanmış toplumsal kesimlere ulaşan ve onları harekete geçiren halk komitelerinin ortaya çıkmasıydı. Kadınlar, gençler, işçiler ve mülteciler, PLO'ya bağlı siyasi gruplardan ortaya çıkan (ve bazen onlara öncülük eden) bu kurumlar aracılığıyla harekete geçirildi (Hiltermann 1991). İntifada'nın ilk birkaç haftasındaki kendiliğinden ayaklanmadan

³⁰ Khalili, a.g.e., s. 196.

³¹ Khalili, a.g.e., s. 196.

³² Khalili, a.g.e., s. 196.

sonra, bu örgütler halk direnişini kanalize etmeye ve güçlendirmeye başladığında, kitle tabanları ve acımasız bir askeri rejim altında faaliyet göstermenin kısıtlamaları, geçmiş stratejilerinden kopmaları gerektiği anlamına geliyordu. Böylece, işgale karşı direnişin tek stratejisi olarak silahlı mücadeleye odaklanma zayıfladı, ancak jil al-İntifada'ya yapılan milliyetçi çağrı, sürgünde ileri sürülen kadar ateşli bir kahramanca kurtuluş söylemini benimsedi. Bir zamanlar Thawra kutsanmışken, şimdi İntifada 'muzaffer', 'görmekli' ve 'kutsal' olarak kabul ediliyordu³³.

İntifada bildirileri, milliyetçi anma uygulamalarının reklamının yapıldığı, isyanın söylemsel parametrelerinin belirlendiği ve direniş sözlüğünün oluşturulduğu temel medya araçlarından biri haline geldi. Kahramanlığın anılması, bildirilerin harekete geçirici dilinin temel unsuruydu (Collins 2004: 42). Birleşik Ulusal Liderlik (UNL), Hamas ve İslami Cihat tarafından yayınlanan bildirilerin hepsi direniş taktiklerini özetledi ve kolektif seferberliği güçlendirmek için anma dilleri kullandı. İntifada'nın ilk bildirisi (8 Ocak 1988 tarihli), "devrimimizle ve kahraman kitlelerimizle daha fazla kaynaşma ihtiyacını yeniden teyit etmek" amacıyla genel grev çağrısında bulundu ve işçilerden "şanlı ayaklanmaya ve şehitlerimizin saf kanının onaylanmasına gerçek desteklerini" göstermek için greve katılmalarını istedi. Hamas'ın ilk bildirisi, "şehitlerimizin kanının unutulmayacağını. Her kan damlası bir Molotof Kokteyli, bir saatli bomba ve Yahudilerin bağırsaklarını deşecek bir yol kenarı bombası olacak" vadediyordu. Kanın silaha dönüştürülmesinde anma, siyasi eylemin temeli haline geldi. İslami Cihad'ın ilk bildirisi, kahraman direnişçileri selamlıyordu³⁴:

İşgal yetkilileri, biri ölürse ve cesedi alıp sadece gece gömülmesine izin verilerse, o zaman herhangi bir rahatsızlık olmayacağını düşünüyorlar. Ancak düşüncemiz bu engeli çoktan aştı. Yeni sistem, cesedi hastaneden alıp gömmek ve bunu bir tür kendiliğinden gösteriye dönüştürmektir. Birinci İntifada sırasında kahramanca anmalar, "saf bir gösteriş ritüeline" dönüştü. Yüzü bir keffiye ile maskelemek, duvarlara siyasi sloganlar karalamak, Filistin bayrakları sallamak, sokağa çıkma yasakları sırasında ordunun gözetiminden kaçmak, [UNL] bildirileri dağıtmak ve okumak: tüm bunlar tutuklanma tehdidiyle kesinlikle yasaktı. Semboller – keffiye, arketipal şehitlerin fotoğrafları, meydan okurken giyilen bayrağın yasak renkleri, duvarlara spreyle boyanmış Hanzala resmi, şehitlerin anma posterleri – hepsi 3 Sol görüşlü bir Fetih aktivisti olan Majid Abu Sharar, 1981'de Roma'da Mossad [veya muhtemelen Abu Nidal] tarafından öldürüldü. DFLP'den Halid Nazzal, 1986'da Atina'da Mossad tarafından öldürüldü. Kanafani için 5. bölüme bakın. İntifada'nın hatlarını şekillendiren, gösteriler veya grevler gibi daha görünür kolektif seferberlik eylemlerinin yanı sıra, birikimi günlük direniş eylemlerinde önemli bir rol oynadı. İkinci İntifada'da şehit posterleri ve

³³ Khalili, a.g.e., s. 197.

³⁴ Khalili, a.g.e., s. 198.

cenazeleri muhalif siyasetin ikonik işaretleri haline geldi³⁵.

Diğer anma uygulamaları, zamansal ve mekansal sınırlar boyunca tutarlı bir direniş anlatısı ve stratejisi yaratmayı amaçlıyordu. İntifada, İzzeddin el-Kassam'ın isminin ve iki olay arasındaki ürkütücü benzerliklerin tekrar tekrar 1936-1939 ayaklanmasına bağlanmasıyla ilişkilendirildi ve yerel tarihler, kahramanca direnişin tarih boyunca bir dizi ayaklanmayı birbirine bağladığı daha uzun anlatıların bölümleri olarak konumlandırıldı. Yer adları, ulusötesi Filistin siyasetinin mücadelelerini anmak için değiştirildi³⁶.

Batı Şeria'daki Bayt Sahur halkı, sokaklara ve mahallelere Lübnan'daki Şkif (veya Beaufort) Kalesi'nin veya Tal al-Za'tar veya Şatila kamplarının adını verdi. İlginç bir şekilde, son iki kamp katliam yerleri olmaktan ziyade direniş veya savaş yerleri olarak hatırlandı. İkinci İntifada sırasında, Dheisheh Mülteci Kampı'ndaki Ibda Gençlik Merkezi, Sabra ve Şatila'daki katliamları, vahşet hakkında bir belgesel göstererek anmıştır. Yerlerin, geçmiş direnişlerin tanınabilir hafıza işaretlerine göre adlandırılması ve geçmiş vahşetlerin hatırlanması, OPT'nin yerel tarihlerini daha geniş bir Filistin anma coğrafyası içine yerleştirmiş ve Filistin halkının ulusötesi olma iddialarını desteklemiştir. Bazı aktivist şebab, ayaklanmalarını daha büyük bir sömürge karşıtı mücadelenin parçası olarak bile görmüştür³⁷.

Ulusötesi bir Filistin inşa etme niyeti, Kara Eylül ile Sabra ve Şatilla'nın, "Deir Yassin, Qibya, Duweima ve Kafr Kasım'da başlayanları bitirmek ve halkımızın kendine özgü ulusal kimliğini yok etmek" amacıyla yapılmış katliamlar olarak hatırlandığı UNL bildirisi 25'te de açıktır. Ancak katliamların coğrafyasını kullanarak Filistin haritasını çizen bildiri, "sizin katliamlarınızdan ve mezbahalarınızdan her zaman başımız dik çıktık, yaralarımıza rağmen dimdik durduk ve savaşçı Şeyh el-Kassam ve Abdülkadir el-Hüseyni önderliğinde atalarımızın çıktığı yolda yürümeye devam ettik" (1994) şeklinde devam etmektedir. Katliamlar böylece savaşçı ruhunun üstesinden gelebileceği anlara dönüşür. 4 1982'de İsrail ordusunun eline geçen Beaufort Kalesi, Güney Lübnan'daki PLO güçlerinin birincil askeri üssüydü³⁸.

OPT'de, tutuklu figürü de kahramanca fedaiyyin ve şehitlerle birlikte yüceltilmiştir. 1967'den beri, İsrail devleti ve ordusu Filistinlilerin yaklaşık bir milyon tutuklanmasını veya 'idari gözaltına alınmasını' (suçlama veya yargılama olmaksızın) kaydetmiştir. 3,6 milyon Filistinliden yaklaşık yarım milyon Filistinli 1967'den beri kovuşturulmuştur. Bu dönemde genç erkeklerin dövülmesi ve gözaltına alınması erkekliğe geçiş ritüellerine dönüştürülmüş ve tutuklular milliyetçi pratikte önemli -ve ikonik- figürler haline gelmişti. Tutuklular ve hapisane deneyimleri hem tutuklular hem de aileler ve siyasi

³⁵ Khalili, a.g.e., s. 198.

³⁶ Khalili, a.g.e., s. 198.

³⁷ Khalili, a.g.e., s. 199.

³⁸ Khalili, a.g.e., s. 200.

gruplar tarafından anılmaktadır. Yabancı bir kitleyle karşılaştıklarında, eski tutuklular genellikle hapishanedeki işkence, taciz ve aşağılanma deneyimlerini anlatarak, hapishanedeki acılarının anısının 'kullanılmasını' ve dünyaya yeniden anlatılmasını sağlarlar. İnsan hakları söylemini karmaşık bir şekilde kullanmaları, tutuklu olarak yaşadıkları acıları çerçeveler ve ona anlam ve amaç kazandırır; ve daha geniş bir uluslararası kitleye hitap etmek için acı söylemini kullanırlar. Ancak ulusal bir ortamda, “kolektif hermeneutik tersine çevirmenin kararlı bir eylemi” hapishanenin sefil sınırlarını eğitim, direniş ve büyüme mekanına dönüştürür. Hapishanenin içinde ve dışında örgütlü ve kolektif mücadele anlatıları, ulusal direnişin daha büyük kahramanlık anlatısının bir parçasını oluşturur. Militan söylemde tutuklunun anılması, onları tutsak kahramanlar olarak görür ve hapsedilmelerinin “ulusal dava için saygın ve takdire şayan bir fedakarlık olarak görüldüğünü” söyler. UNL bildirisi 24, Ansar ve diğer gözaltı merkezlerindeki tutuklulara hitap eder³⁹.

Şan sizindir. Halkınıza ve onların haklı davasına olan inancınız dışında hiçbir şeyle silahlanmadan meydan okuyorsunuz. Parmaklıklar ardındaki ayaklanmanın şehitlerine şan olsun... İşgal altındaki vatanınızdaki -o büyük hapishanedeki- ve diasporadaki halkınız, sizin halkınıza karşı uygulanan tasfiye ve aşağılama planlarına karşı mücadele edeceğinize kesin olarak ikna olmuş durumdadır. Sizin mücadeleniz, halkınızın meşru hakları ve ulusal bağımsızlığı için verdiği mücadelenin bir parçasıdır. Hapishane deneyimi, başka bir direniş düğümü olarak görülmektedir ve tutukluların anılması, seferberliğe yönelik başka bir teşvik haline gelmiştir⁴⁰.

Hapishane deneyiminin çok yönlülüğü -hem kahramanca milliyetçiliğin hem de toplumsal travmanın bir işareti olması- farklı anma söylemlerinin karmaşıklığını ve aralarındaki örtüşmeyi ve bunların hangi kitleye hitap etmesinin beklendiğini anlamının önemini gösterir. Oslo Anlaşmaları'nın ardından, ortaya çıkan ve yarı bağımsız militan gruplar ya Fetih/PLO/Filistin Yönetimi bağlantısı tarafından özümsemi ya da militan örgüt Fetih'in bir kolu olduğunda bile, daha sonra El-Aksa Şehitleri Tugayı'nda (AMB) olduğu gibi, kendilerini ona karşı buldular. PA'nın müzakereler sırasında yaptığı karşılıksız tavizler, PA'nın İsrail devletini Oslo vaatlerine uymaya zorlamadaki başarısızlığı ve Otorite'nin militanları disiplin altına alma ve tutuklamadaki önemli rolü, jil al-İntifada'nın hayal kırıklığına uğramasına ve radikalleşmesine yol açtı⁴¹..

El-Aksa İntifadası 2000 yılında başladığında, siyasetin muhalif kutbu AMB'nin genç radikal kadroları ve İslamcı örgütler Hamas ve İslami Cihad tarafından işgal edilmişti.6 Thawra döneminin gerilla örgütleri gibi, bu militan örgütler de kahramanca direniş, silahlı mücadele, dava uğruna kendini feda etme ve şiddet yoluyla kurtuluş kelime dağarcığını kullandılar. 1993'te Hamas, Sri Lanka, Türkiye ve

³⁹ Khalili, a.g.e., s. 200.

⁴⁰ Khalili, a.g.e., s. 200.

⁴¹ Khalili, a.g.e., s. 201.

Lübnan'da kullanılan şiddet içeren bir siyasi taktiği kullanmaya başladı: intihar bombalamaları. 1994'te ve yerleşimci Baruch Goldstein'ın Hebron'daki İbrahim Camii'nde düzinelerce Filistinliyi katletmesine yanıt olarak Hamas, taktiği ilk kez İsrail içinde uyguladı⁴².

İntihar bombalamaları etrafında ortaya çıkan anma uygulamaları, sadece militan hareketlerin kahramanca dilini güçlendirmekle kalmadı, aynı zamanda Lübnan Hizbullahı gibi gruplarla doğrudan temas yoluyla ödünç alınan unsurları da tanıttı. Şehitlerin yüceltilmesi, tarihsel uygulama ve mitoloji katmanlarını ve hem milliyetçi hem de dini ideolojilerin tortularını içerir. Örneğin, intihar bombacılarının operasyonlarından önce video kaydetmeleri, hem laik hem de İslamcı gruplar tarafından gerçekleştirilen Lübnan intihar operasyonlarının belirli bir özelliği idi ve bazıları, İsrail'in 1992 kışında 400'den fazla İslamcı militanı Güney Lübnan'daki kimsenin olmadığı bir bölgeye zorla sınır dışı etmesi sırasında Filistinli İslamcı örgütlerin Lübnanlı militanlardan edindiğini iddia ediyor⁴³.

Bu şehitlik videolarında, intihar görevlerine hazırlanan militanlar, özverilerinin nedenlerini açıklıyorlar, diyorlar ki PFLP gibi 6 sol muhalif örgüt, sayı ve önem bakımından Hamas veya AMB'deki radikal kardeşleri tarafından hızla geride bırakıldı ve veda ediyor ve izleyicilerini sevinmeye ve harekete geçmeye çağırıyor. Videolarda bulunan sembolik unsurlar Filistin milliyetçisi semboller (bayrak, kefiye, genç adamların Kalaşnikoflarıyla verdikleri tanınmış pozlar) olsa da, formatın kendisi ve içindeki diğer unsurlar izleyiciye başka yerlerdeki diğer şehitlik videolarını hatırlatıyor. Yakında şehit olacak kişinin taktığı kafa bantları, İran-Irak savaşı sırasında İranlı şehitlik arayanların veya Hizbullah militanlarının kafa bantlarını hatırlatıyor; sloganlar veya Kuran ayetleri içeriyorlar⁴⁴.

Erkeksi cesaret dili de aynı bağlamdan tanınmış geliyor. Şehit videoları, ne kadar korkunç görünürlerse görünsünler, aynı zamanda bekleyen şehidin şehitlik aramasının kendi nedenlerini dile getirmesi ve bir anlamda kendi yaklaşan özverisini anması için bir forumdur. Bu videolar işgali sıklıkla milliyetçilik öncesi zayıflığa ve çürümeye bağlar: "Biz utanç içinde ve Yahudi işgali altında yaşayan bir milletiz... çünkü onlarla savaşmadık". Bekleyen şehitlerin ifadeleri şehitliği ölümü aramanın bir örneği olarak değil, direniş olarak yaşamın yeniden canlandırılması için bir güç olarak över: "Bildğim ve deneyimlediğim bu korkunç ve karanlık durumu reddediyorum ve tüm Müslümanların yolunu aydınlatan parlayan bir ışık olmaya karar verdim" (Reuter 2002: 91'de alıntılanmıştır). Dolayısıyla bekleyen şehitlerin ailelerini ve varsayılan izleyicilerini şehitliklerini kutlamaya çağırmaları, Sevrâ döneminde şehitler ile damatlar veya şehitlerin cenazeleri ile gençlerin düğünleri arasında yapılan eşdeğerlikleri tekrarlar. Ancak, kamusal videolardaki bu kahramanlık performansına genellikle

⁴² Khalili, a.g.e., s. 201.

⁴³ Khalili, a.g.e., s. 201.

⁴⁴ Khalili, a.g.e., s. 201.

şehitlerin ebeveynlerinden isteklerini yerine getirmedikleri için özür diledikleri ve ebeveynlerine verebilecekleri zorlukları kabul ettikleri özel vasiyetler eşlik eder. Yine de burada bile, milliyetçiliğin eril kahramanlığı, çocukların babalarına "Her durumda erkek olmayı bana sen öğrettin"⁴⁵.

Evinde bir aslan yetiştiren sensin" diye hitap etmesiyle sızar. Kahramanlığın cinsiyete dayalı dili, kendi özverilerini geçmişteki eylemsizliğin kefareti ve başkalarının gelecekteki seferberliğine giden yolun aydınlanması olarak anan genç erkeklerin ve kadınların düşüncelerini etkiler. İlginç bir şekilde, şehitliğin eril savaşçı erdeminin bir teyidi olarak söylemi, kadın intihar bombacıları tarafından dolaylı yoldan doğrulanır. Filistinli kadın intihar bombacıları tarafından ve onlar hakkında kullanılan şehitlik söylemlerine dair büyüleyici çalışmasında kadınların faillik utancıyla yaptıkları kendini yok edici eylemlerin (bir kadın intihar bombacısının sözleriyle) "Filistinli kızların uyurken savaşmalarını oturup izleyen Arap orduları" olduğunu ve "Arap erkek liderleri toplumu ve kadınları koruma ve savunma gibi erkeksi görevlerini yerine getirmeye" çağırdığını söyler⁴⁶.

Ancak cinsiyet başka bir rol daha oynar. Rema Hammami (1994), Hamas'ın şehitlere seslenerek kadınlara hicap takmaları için baskı yaptığını ileri sürer: şehitler için yas tutarken saçlar örtülmelidir, dolayısıyla açık kadın başları anlamsız ve devrim karşıtı olarak yorumlanacaktır). Hamas ayrıca kadınların intihar bombacısı olmasına gönülsüzce izin veren son militan gruptu. Gerçekten de, Hamas liderliğinin açıklamalarına doğrudan bir meydan okuma olarak, Hamas'a sempati duyan ancak AMB tarafından intihar operasyonu için hazırlanan Daryan Abu Aysh, videoya kaydedilen son vasiyetinde kadınların rollerinin "sadece bir oğul, kardeş veya koca için ağlamakla sınırlı olmayacağını" ilan etti. İlginçtir ki, 2006 Yasama Konseyi seçimlerinde, Hamas'ın en önemli adaylarından biri, üç Hamas şehidinin annesi olarak cinsiyete dayalı konumunu teyit ederken, yine de aktif olarak kampanya yürüten ve Konsey'e seçilen altı Hamaslı kadından biri olan Maryam Farahat'tı⁴⁷.

Şehit cenazelerinin videoları da anma etkinliğini gerçek olayın ötesine taşımaya çalışır. Bu videolar, genç bir erkek veya kadın dava uğruna kendini feda etmeyi seçtikten uzun süre sonra bile halka bir mesaj iletmenin araçları olarak şehit anma posterlerine benzer. Anma videoları ve posterleri, kan, bayraklar, kefiyeler, güvercinler, taşlar, Kubbet-üs-Sahra, Kalaşnikoflar ve diğer ikonik imgelere göndermeler içerecek şekilde oluşturulur ve düzenlenir. İslamcı örgütler veya AMB tarafından üretilirlerse, genellikle şehitlerin ölmediğini, ancak şehitliğin onlara hayatı garanti ettiğini ilan eden ünlü Kuran ayetine yapılan atıfı içerirler. Bu Kuran ayeti ve diğer İslami sloganlar posterlerde, hatta İslamcı hareketin anma söyleminde bile belirgin olsa da, ulus fedakarlığın ve kahramanca direnişin

⁴⁵ Khalili, a.g.e., s. 202.

⁴⁶ Khalili, a.g.e., s. 202.

⁴⁷ Khalili, a.g.e., s. 203.

amaçlanan nesnesidir⁴⁸.

Hamas, ulus için ölmeyi dinsel olarak kutsanmış bir eylem olarak görür ve örgütün pan-İslamik bir hareket yerine “farklı bir Filistin hareketi” olduğunu iddia eder. Tüzüklerinde “İslami Direniş Hareketi'nin milliyetçiliği dininin bir parçasıdır; üyelerini bu konuda eğitir ve uluslarının üzerinde Tanrı'nın sancağını yükseltmek için cihat ederler” ifade edilir. Hamas tüzüğünün bir başka maddesinde örgüt şunu iddia ediyor: “İslami Direniş Hareketi (Hamas) açısından milliyetçilik, dini ideolojinin ayrılmaz bir parçasıdır. Milliyetçilikte bundan daha yüce veya bağlılıkta bundan daha derin bir şey yoktur. Eğer bir düşman Müslüman topraklarını işgal ederse, o zaman Cihat ve düşmanla savaşmak her Müslüman için bireysel bir görev haline gelir”⁴⁹.

İslam'ın üçüncü en önemli yeri olarak Kudüs'ün semiyotik ve tarihsel zenginliği, din ile ulus arasındaki bu geçişi teşvik eder, ancak bu geçiş aynı zamanda İslamcı ve milliyetçi kahramanlık ve özveri söylemlerinin dünya çapında karşılıklı olarak iç içe geçtiğini de gösterir.

Bir cenaze töreninin anılmasının birincil izleyicileri veya şehitlik videolarının birincil tüketicileri aslında bu anma uygulamalarının harekete geçirmeye çalıştığı gençler. Bu nedenle bu anmalarda kullanılan semiyotik kelime dağarcığı tanınabilir ikonlarla doludur. Bu anma eserleri yerel bir izleyici kitlesi için tasarlanmış olsa da, bazen yabancı gözlemciler tarafından da izlenir. Bir yabancı için gerçekleştirildiğinde, bir şehidin cenazesi acı çekmenin işareti altında yapılr ve özveri yoluyla elde edilen ahlaki meşruiyete dair iddialarda bulunulur⁵⁰.

STK Ve Dayanışma Söylemlerindeki Mağdurlar

İşgalci Filistin Toprakları'nda, acı çekme gösterisiyle sempati ve dayanışması harekete geçirilen uluslararası bir kitle için mağduriyet performansı özellikle iki grup aktör tarafından ele alınmıştır: dayanışma aktivistleri ve (bazı) STK'lar. Acı söylemleri her zaman sefaletin, mülksüzleştirmenin, yoksullaşmanın ve güçsüzlüğün insanların hayatlarını çerçevelediği yerlerde konuşlandırılmış olsa da, daha yakın tarihli trajik anma anlatılarını ayıran şey, uluslararası kitleler için performansları ve bu yabancı halklar üzerinde yaptıkları iddialardır. Yerel aktörler, dayanışması veya kaynakları harekete geçirilebilen uluslararası bir kitlenin farkında olduklarında, Filistinlilerin ve özellikle çocukların pasif mağduriyeti vurgulanır. Acı söylemi işgalin adaletsizliğine büyük bir vurgu yapsa da, işgale karşı direnişi dış aktörlerin üzerine yükler ve böylece bazen yerel direnişleri örtük bir şekilde meşruiyetsizleştirir. Direnişe kıyasla mağduriyet, yerel seferberliğe kıyasla uluslararası sempati ve kök nedenlere değinmek yerine acının hafifletilmesi ayrıcalıklı kılınarak, daha büyük çatışma

⁴⁸ Khalili, a.g.e., s. 203.

⁴⁹ Khalili, a.g.e., s. 203.

⁵⁰ Khalili, a.g.e., s. 204.

siyasetleştirilir⁵¹.

Daha geniş uluslararası kitleye hitap etmek için, Filistinlilerin öznesi olma durumu, mücadeleleri ve militanlıkları sıklıkla örtülür ve Filistinlileri yardım veya sempatinin değerli ve 'masum' alıcıları olarak sunmak için, onlar aşağılık kurbanlar olarak inşa edilir. Çocuklar genellikle mağduriyet söylemlerinde merkez sahneyi alırlar. Mağdur çocuklar adına konuşurken, tamamen 'masum' bir empati nesnesi yansıtılır ve Filistinli çocukluğu 'işgalci, işgal edilen ve bir dizi uzmanı (avukatlar, psikologlar, vaka çalışanları) birbirine bağlayan, çocuk haklarının gerçek savunucusunun kim olduğu ve çocukları yalnızca siyasi amaçlar için 'kullanan' kişi üzerine son derece gergin bir mücadele arenası' haline gelir, bu mücadelenin izleyicisi küreseldir'. Ahlaki hesaplaşma, acı çekmenin bir performansı ve evrensel yasalara ve haklara başvuru ve ilerici ekonomik ve politik kalkınma söylemi biçimini alır⁵².

Lübnan'da STK'ların büyük çoğunluğu insan hakları veya olağanüstü hal durumundaki bir nüfusa hizmet eden insani yardım kuruluşları iken, OPT'de bunlar, eğitim, yeniden yapılanma, tarım ve endüstri ve çevre hizmetleri alanlarında çalışan kalkınmayla ilgili STK'lar tarafından sayıca geride bırakılmıştır. OPT'de, dışarıdan gelen Oslo sonrası 'devlet kurma' yardımı akışından önce bir dizi yerel STK vardı. Bunlar arasında, insan hakları STK'ları, OPT'deki politikaları nedeniyle İsrail devletine doğrudan müdahale etti ve meydan okudu⁵³.

Mahkumların haklarını savundular, İsrail'in OPT'deki 'demir yumruk' politikasına karşı çıktılar ve işgal rejiminin vahşetini gün yüzüne çıkardılar. Bu STK'lar işgale yönelik yasal -görünüşte politik olmaktan çok- eleştiriler sunsalar da, işgal altındaki Filistinlilerin hayatlarını temsil ederken aslında işgale karşı direniş siyasetine giriştiler. Bu STK'ların yanı sıra, siyasi gruplarla gevşek bir şekilde bağlantılı örgütler, kendi seçmenlerine sosyal hizmetler ve insani yardım sağladılar. Bu STK'lar gruplardan fon aldıkları ve onlarla ilişkilerini sürdürdükleri sürece, çalışmaları sessizce politikti, siyasi grupların yetki ve etki alanını hizmet verdikleri topluluklara genişletti ve yardım edilen Filistinlilerin sadakatini kazandı⁵⁴.

Özellikle bir insani STK'nın ortaya çıkışı, Lübnan'daki şiddetten büyük ölçüde etkilendi. Refah Derneği (Muassasat al-Ta'awun), her yerdeki Filistinlilere hizmet etme yetkisine sahip olup, 1982'nin son aylarında ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Lübnan'dan çıkarılmasına ve Sabra ve Şatilla katliamlarına doğrudan bir yanıt olarak kuruldu. Filistin halkının 'özellikle sosyal, kültürel ve entelektüel alanlardaki özelemlerini gerçekleştirmeyi, ayrıca Filistin halkının kimliğini ve Arap ve hümanist geleneğini korumayı, ... Filistin halkının [farklı kısımları] arasındaki bağlantıyı derinleştirmeyi ve [Filistinlinin] bütünsel varlığını korumayı ve topraklarındaki varlığını

⁵¹ Khalili, a.g.e., s. 204.

⁵² Khalili, a.g.e., s. 204.

⁵³ Khalili, a.g.e., s. 204.

⁵⁴ Khalili, a.g.e., s. 204.

sağlamlaştırmayı' amaçladı. Milliyetçilik dilini kullanan STK, “en acil görevinin ... Filistin'in işgal altındaki bölgelerindeki sinsi toplumsal parçalanma ve gerileme güçlerini durdurmak ... ve büyüme ve kalkınmanın olumlu güçlerini beslemeye yardımcı olmak” olduğunu ilan etti. Katliamların anılması, halihazırda siyasi örgütlerin ortaya çıkışı için bir platform haline gelmişti⁵⁵.

Ancak Oslo'dan sonra STK'ların olağanüstü mantar gibi çoğalması ve profesyonelleşmesi, onların apolitikleşmesini ve yabancı fonlara bağımlılıklarını hızlandırdı. Çok az yerel STK'nın çekirdek fonu olduğundan, proje bazında kaynak için yabancı bağışçılara başvurmak zorunda kaldılar. Bu, STK gündemlerinin ve önceliklerinin, yerel ihtiyaçlar tarafından zorunlu olarak dikte edilmek yerine, giderek daha fazla bağışçı öncelikleri ve kalkınma modaları tarafından şekillendirildiği anlamına geliyordu⁵⁶.

STK'lar söylem, uygulama ve kaynak tahsisinin ulusötesi matrislerine gömüldükleri ölçüde, Filistin geçmişine ve bugününe ilişkin kendi temsilleri giderek daha fazla acı ve mağduriyet söylemleriyle çerçevelendi. Öte yandan, hayatta kalmak için yabancı bağışçılara bağımlı olmayan veya halihazırda eklenmiş bir harekete geçirici söylemi olan STK'lar daha karmaşık yaklaşımlara sahipti ve Filistinlileri aşağılık kurbanlar olarak sunmuyordu veya sadece sunmuyordu. Örneğin, sonuncular arasında, mahkumların haklarının ihlaliyle ilgilenen STK'lar veya özellikle Gazze'de kendi seçmenlerine hizmet sağlayan İslami STK'lar yer alıyor. Ancak, uluslararası bir izleyici kitlesi için acı çekme performansının gerekli olduğu durumlarda, STK'lar işgalin üzerlerine yıkım getirdiği 'masum' özneleri sağladı⁵⁷.

STK'lar acıyı 'anmak' için çeşitli farklı mekanlar kullanırlar. Bu mekanlar içinde, örtük bir anma ve hatırlama söylemi acının temsillerini çerçeveler. Çeşitli STK'lar tarafından düzenlenen ve Filistinlilerin acılarını sergileyebilecekleri turlara tanıklık etmek, savunuculuk çalışmalarının önemli bir parçasıdır. Bu yerel ziyaretlere ek olarak, STK'lar Filistin davasını dünyaya sunar ve yabancı konferanslarda Filistinlileri temsil eder. Bunu yaparken, Filistinlilerin sıkıntısını ve sefaletini, genellikle meydan okuma veya direnme çabalarını dışlayarak vurgularlar. Lori Allen (2005), Defence for Children International/Filistin Bölümü'nün (DCI/PS) Cenin'den on bir yaşında bir kız çocuğundan, Cenevre'deki BM'de Filistinlilerin toplu acılarını temsil etmesini istediğini anlatır. Yerel bir aktivist, seçimlerini şu şekilde gerekçelendirdi⁵⁸:

Neden bir kız çocuğu seçtik: Her şeyden önce, gerçekleri gördü... Suçun kendisi ve Cenin'de olanlardan çıkan resimler, bunları gören herkes tüyleri diken diken olmadan yapamazdı. Kimse bunları görmeden üzülemezdi... Bu suçlarla ilgili sayılar ve gerçekler gönderiyorsunuz ve sonra on bir yaşında

⁵⁵ Khalili, a.g.e., s. 205.

⁵⁶ Khalili, a.g.e., s. 205.

⁵⁷ Khalili, a.g.e., s. 205.

⁵⁸ Khalili, a.g.e., s. 205.

bir çocuk geliyor. Suçlar gördü, suçlarla yaşadı. Babası öldürüldü. Babasının gözlerinin önünde öldürüldüğünü gördü. Ve şöyle diyor, "Bu suçları gözlerimle gördüm." (Allen 2005'te alıntılanmıştır) STK yetkililerinin görüşüne göre, küçük bir kızın dişiliği, gençliği ve "masumiyeti" Filistin'in acısını en iyi şekilde temsil eder, sadece vahşete tanıklık ettiği için değil, aynı zamanda savunmasız bir genç olarak siyasi bir ajan olamayacağı için ve bu nedenle uluslararası sempati ve desteği güvence altına alan türden bir aşağılanmayı daha iyi temsil ettiği için⁵⁹.

İlginç olan, siyaset dışı bırakıldıklarında bile, STK'ların yine de şehirlerde, kamplarda ve köylerde siyasi çalışmalar yapmaları ve burada kendilerini kahramanca silahlı mücadeleye odaklanan militan siyasi gruplarla rekabet halinde bulmalarındır. Filistin siyasetini meydan okumasında kararlı veya acılarında sefil olarak (tekrar) sunma rekabeti, yabancı ve yerel kitlelere yönelik karmaşık konumlandırmaların ve geçmişteki direniş eylemlerinin rakip anmalarının, günümüzdeki direniş stratejilerini de etkilediği siyaset alanında sıklıkla merkez sahneye çıkmıştır. Aralık 2002'de, yüzlerce Filistinlinin İsrail ordusu tarafından öldürülmesinden ve bir dizi misilleme amaçlı intihar bombalamasının ardından, bazıları STK lideri olan bir dizi siyasi aktör, intihar bombalamalarını eleştiren geniş çapta duyurulan bir dilekçeyi imzaladıklarında, militanlar tarafından alay veya eleştiriyle karşılandılar. Bir anlamda, "silahlı direnişi, işgale yönelik sürdürülebilir bir eleştiri veya stratejik analiz olmaksızın eleştirerek" STK yetkilileri, yalnızca muhalif aktivistlerin değil, aynı zamanda işgale karşı direnişin tüm stratejilerini destekleyen geniş nüfus kesimlerinin gözünde kendi gündemlerini ve yaklaşımlarını meşruiyetsizleştirdiler.

Birçok STK aktivistinin, ulusötesi kaynaklara ve kitlelere kolayca erişebilen yeni bir eliti temsil etmesi de bu bölüm sırasında açıkça ortaya çıkan gerilimlere katkıda bulunuyor. PFLP, dilekçeyi imzalayan STK aktivistlerini "bağışçı ülkelerden giderek daralan ceplerine para akışını açmaktan başka ortak hiçbir şeyleri olmayan 'medeni entelektüeller' kokteyli" olarak adlandırdı ve genç militanlar sadece bu aktivistlerin sınıf kökenini kınamakla kalmadı, aynı zamanda performanslarının yabancı kitlelere göre uyarlanmış olduğunu da belirtti. Ancak STK'lar kendilerini ayrıca kıt kaynaklar, öncelikler, operasyonel konular ve en önemlisi Filistin durumunun dış dünyaya (yeniden) sunumu konusunda PA ile rekabet içinde buldular. Hem STK'lar hem de PA birbirlerini yolsuzluk, kötü niyet ve seçmenlerinin çıkarlarını yanlış temsil etmekle suçladılar⁶⁰.

PA tüm Filistinlileri temsil ettiğini iddia ederken, çoğu STK kaçınılmaz olarak daha küçük sektörel seçmenlere hizmet ediyor. Ülke adına konuşurken, PA Filistinlileri ilerleme yolunda olan bir ulus olarak yansıtırken, STK'lar Filistinlileri desteğe ihtiyaç duyan kurbanlar olarak resmetmiştir. Ancak her iki durumda da askeri işgal gerçeği arka plana atılmış ve fon, askeri işgalin özünde yatan askeri

⁵⁹ Khalili, a.g.e., s. 206.

⁶⁰ Khalili, a.g.e., s. 206.

işgali ele almak yerine, onun semptomlarını hafifletmek için kullanılmıştır⁶¹.

Bu yarışmada, STK aktivistleri PA'nın gücünü eleştirmek için acı çekme tartışmasını kullanmışlardır. Radikal militanlar STK'ları yabancı fonları gasp ettikleri için eleştirirken, STK aktivistleri PA yetkililerini gösterişli tüketimleri nedeniyle eleştirmektedir. Tunus'tan gelen PA'nın "geri dönenlerinin" villaları ile yerel yoksulluk ve yoksunluk karşılaştırılarak, ilkinin meşruiyeti sorgulanmaktadır. 1994'te Gazze'den bir STK aktivisti PA'nın orada gücünü ne kadar kolay kurduğunu sorgulamıştır: "Onlar Fetih'in zengin kedileri... Bizim acımız hakkında ne biliyorlar? Tunus'tan geliyorlar, Gazze'deki tüm villaları satın alıyorlar ve biz hala kamplardayız. Hiçbir şey değişmedi"⁶².

El-Aksa İntifadası başladıktan ve ilk birkaç ayında büyük bir katliam yaşandıktan sonra, STK'lar PA ile birleşik bir cephe oluşturdular ve işgale doğrudan hitap ettiler. 2000'in son aylarında, Filistinli STK'lar ağı, Filistinlilerin yeteneklerinin, "iç cephemizi kararlılığımızı artıracak şekilde düzenleyerek ve işgalin yenilgisi ve yaklaşan bağımsız devletimizin kurulmasına kadar ayaklanmayı kitlesel biçimde sürdürerek" artırılabilirliğini ilan ettikleri bir rapor yayınladılar. Çatışma anı, El-Aksa İntifadası'nın milliyetçi söyleminin daha belirgin hale geldiği, ancak direnişin militan veya silahlı olmadığı, "kitlesel bir biçime" sahip olduğu bir söylemsel değişime yol açmıştı⁶³.

Aynı söylemsel değişimler ve çok değerli sembollerin kullanımı, ikonik olayların ve kişilerin anılma biçiminde de görülebilir. 6. Bölümün başında bahsettiğim şehitler sergisi, şehitliğin çaresiz ve masum bedenlere uygulanan bir adaletsizlik ve acı örneği olarak tasvir edildiği, böyle bir andır. Ramallah merkezli sofistike bir STK tarafından üretilen sergi, Filistin siyasetinin çektiği acıları uluslararası bir izleyici kitlesine göstermeyi amaçlıyor; bunu, istemeden şehit olanları hatırlatan anıları ve hafıza artefaktlarını canlandırarak yapıyor. Buradaki şehitlik performansı kahramanlıktan yoksundur ve kurtuluş, militanlığın harekete geçirilmesinde değil, izleyicinin sempatisini kazanmakta yatar. Şehit cenazeleri de bu çok değerliliğe uygundur⁶⁴.

Yerel bir kitleye hitap edildiğinde, militanlığa yönelik çağrılardır; ancak yabancı bir kitle tarafından gözlemlendiğinde ve savunuculuk yapan STK'ların dili aracılığıyla aktarıldığında, acı çekme hikayeleridir (Allen 2005). Yabancı aktivistlerle yapılan ziyaretlerde, genellikle acı çekmenin somut kanıtı olarak gösterilen bedensel yaralar, aslında taş atma veya sokak çatışmaları sırasında edinilmiş olabilir (Collins 2004: 86). Yerel bir bağlamda kahramanlık ve erkekliğin bir işareti olarak görülen yara, yabancı bir kitle için acı çekmenin bir işareti haline gelir⁶⁵.

Yorumlanan ikonik bir anı çoğaltmanın önemli bir örneği, Nisan 2002'de Cenin kampının yıkılmasıdır.

⁶¹ Khalili, a.g.e., s. 206.

⁶² Khalili, a.g.e., s. 206.

⁶³ Khalili, a.g.e., s. 207.

⁶⁴ Khalili, a.g.e., s. 207.

⁶⁵ Khalili, a.g.e., s. 207.

Bir dizi intihar bombalamasının ardından, İsrail ordusu, militan direnişin bir düğümü olarak bilinen Cenin mülteci kampına tanklar, savaş uçakları, Apache ve Cobra helikopterleri ve piyade kullanarak saldırdı. Kampı bir hafta süren kuşatma altına aldıktan sonra, ordu kampın elektrik jeneratörlerini tahrip etti ve bazen sakinlerini uyarmadan yüzlerce evi buldozerle yıktı. Militanların Cenin kuşatması ve mücadelesine ilişkin açıklamaları, kamptaki Şebab'ın kahramanca direnişini ve İsrail ordusuna verilen zayıyatı (23 ölü asker) vurguluyordu⁶⁶.

STK'lar ve dayanışma aktivistleri, kamptaki sivil altyapının keyfi bir şekilde tahrip edilmesini ve sivillerin çektiği acıları vurguladı. Cenin'i savaş ve Cenin'i katliam olarak tanımlamak çelişkili değildir. 63 doğrulanmış Filistinli ölümünden yirmiden fazlası sivildi ve bazıları infaz tarzında öldürülürken çoğu İsraili keskin nişancılar tarafından vurularak öldürüldü. Bir yıl sonra, ABD'nin Irak'ı işgalinin ardından, Cenin sakinlerinin çoğu dayanışma içinde kahramanca savaş anlatısını hatırlattı: "1948'de Iraklılar Cenin'i İsrail ordusundan kurtardı. Bugün Irak için ve Cenin mülteci kampındaki savaşı anmak için yürüyoruz. Irak ile Cenin arasında büyük bir bağ var - bir yıl önce burada yaptıklarımızdan öğrenebilirler" diye açıkladı El Aksa Şehitleri Tugayı savaşçılarından biri gazetecilere, bunlardan biri Filistinliydi. Buna karşılık, yardım, insan hakları veya kalkınma alanında çalışan yerel savunuculuk STK'ları, Cenin'in çektiği acıların anlatısını dünyaya yaymada çok önemliydi ve bunu yaparken, Şebab'ın yürüttüğü savaştan ziyade sivillerin kayıplarını önlediler⁶⁷.

STK'lara ek olarak, dayanışma örgütleri de Filistin koşullarını bir acı çerçevesi aracılığıyla temsil etmede aktif aktörlerdir. Filistinlilerin sefaletine tanıklık etmek ve bununla ilgili bilgileri dünyaya yaymak, ilk İntifada'dan çok önce gerçekleşmiş, ilk İntifada sırasında yoğunlaşmış ve el-Aksa İntifadası sırasında daha somut bir örgütsel biçim kazanmıştır. 2001'de, Uluslararası Dayanışma Hareketi (ISM) OPT'de kurulmuş ve yurtdışından aktivistler (diğer pasaportlara sahip Filistinliler ve İsraililer dahil) toplanmıştır. ISM aktivistleri, Filistinlilerin acılarını web siteleri ve web günlükleri aracılığıyla dünyaya sunmak için teknolojik becerilerini kullanmışlardır. Rütbelerinden ikisi, Amerikalı Rachel Corrie ve İngiliz Tom Hurndall, İsrail ordusu tarafından öldürülmüş, diğerleri ise dövülmüş ve sınır dışı edilmiştir⁶⁸.

Filistin liderliğindeki ISM, yalnızca sivilleri korumayı değil, aynı zamanda ve özellikle ana akım medyaya tanıklık etmeyi ve bilgi sağlamayı görev olarak ilan etmiştir. ISM aktivistlerinin web yazıları ve kitapları tanıklık etme işini ciddiye alıyor. Filistinlilerin çektiği acılara tanıklık ediyor ve Filistinlilerin hayatlarının evrensel olarak tanınan unsurlarının -çocuklarının, büyükannelerinin, evlerinin, zeytin ağaçlarının olduğu çiftliklerinin ve hatta mobilyalarının- İsrail ordusu tarafından nasıl

⁶⁶ Khalili, a.g.e., s. 207.

⁶⁷ Khalili, a.g.e., s. 207.

⁶⁸ Khalili, a.g.e., s. 207.

saldırıya uğradığını ve yok edildiğini ayrıntılı bir şekilde açıklayarak uluslararası izleyicilerinin sempati ve duygularına hitap ediyor⁶⁹.

Filistinliler, acılarını 'dünyaya' kanal olan bu yabancı tanıkların önünde temsil etmeye alışmış durumdalar. Acı dilinin benimsenmesi, Filistin söylemini şiddetli mücadelenin kahramanlığı ile acının trajik çaresizliği arasında büyük ölçüde ikiye böldü. Ancak ironik olan, ilk intifadadan sonra, uluslararası bir izleyici kitlesine performans sergilemediklerinde, daha sessiz bir umut söyleminin, acı söylemlerinde yansıtılan umutsuzluk manzarasını yalanlamasıdır. Yoksunluk, baskı ve kontrol noktalarında, ev yıkımlarında, sokağa çıkma yasaklarında, kapanmalarda ve çatışmalarda pazarlık yapmanın günlük zorlukları karşısında, şanlı bir yarına olan şefkatle beslenen bir inanç gelişti ve tüm zorluklar ve fedakarlıkların sonunda -bir gün, ne kadar uzak olursa olsun- meyve verdiği görüldü. Lønning'in gözlemlediği gibi: Konuştuğunuz insanların çoğu için, hatta en yoksul olanlar için, hatta dövülmüş veya hapse atılmış ve işkenceye maruz kalmış kişiler için bile, onlara geleceklerini nasıl gördüklerini sorduğunuzda, hikayeleri -hem iç, hem bölgesel hem de uluslararası cephede çağdaş trajik durumu tanımlamalarında oldukça gerçekçi- genellikle daha iyi günlerin ve ileride adaletin bir vizyonu ile sona erer. Tüm bu baskı ve sefaletin ardında tuhaf bir iyimserlik türü vardır⁷⁰.

Avrupa müdahalesine veya ABD'nin politika değişikliğine bağlanabilir. Kısacası, hemen hemen her şeye. İkinci İntifada'dan bu yana, ilk İntifada sırasında ve sonrasında beslenen umutların OPT'de karşılığı yoktur. Bu ısrarcı umutluluk (veya sumud) ya şiddetli özveri gösterisine ya da çaresizliğin acısına yol açmıştır. Geniş uluslararası izleyici kitlesinin bilincinde olan birçok Filistinli, genellikle "ziyaretçilerin 'Filistinliliğin' özü olarak gördükleri şeylerin örneklerini sergiler - yani acı ve mağduriyet hikayeleri. Ziyaretçinin de buna karşılık, acının 'kanıtlarını' gözlemlemesi ve kaydetmesi (yazılı olarak, kaset veya filmde, kendi hafızasında) beklenir". Ziyaretçiler genellikle acı haberlerini kendi izleyici kitlelerine ileten aktivistlerdir⁷¹.

Hareket'in, bazıları ISM'nin dayanışması için alenen minnettarlıklarını dile getiren OPT'deki militanlarla çekişme içinde bulunduğu nokta, silahlı mücadele meselesidir. Hareket, birincil belgelerinde amaçlarına "sadece şiddet içermeyen, doğrudan eylem yöntemleri, stratejileri ve ilkeleri kullanarak" ulaşmayı umduğunu belirtmektedir. ISM liderlerinden biri olan Ghassan Andoni, şiddet içermeyen seferberliği aktif olarak teşvik etmektedir çünkü "bu protesto biçimine büyük sayılarda insan toplamak, özellikle Filistinlilerin yalnızca çok küçük bir yüzdesinin aktif olarak katıldığı ve diğerlerinin "acı çektiği ve 'sadık kaldığı'" için Filistin mücadelesini büyük ölçüde artıracaktır". Ancak, militanlığı reddetmenin tartışmalı yan etkileri olmuştur. 2001'de Batı Şeria'daki Fetih'in ünlü

⁶⁹ Khalili, a.g.e., s. 207.

⁷⁰ Khalili, a.g.e., s. 207.

⁷¹ Khalili, a.g.e., s. 207.

lideri Marwan Barguti, Ramallah'taki bir ISM mitingine katıldığında, bazı ISM liderleri ondan ayrılmasını istedi, bu da Hareket saflarında büyük bir öfkeye yol açtı. Ayrıca, yerel militan aktivistler ISM'nin şiddetsizlik konusundaki ısrarını kendi militanlıklarına yönelik olumsuz bir yargı olarak görüyorlar. Onların tepkisi, yerel militanların başka bir solida grubuna verdiği tepkiye benziyor⁷².

STK'lara ek olarak, dayanışma örgütleri de Filistin koşullarını bir acı çerçevesi aracılığıyla temsil etmede aktif aktörlerdir. Filistinlilerin sefaletine tanıklık etmek ve bununla ilgili bilgileri dünyaya yaymak, ilk İntifada'dan çok önce gerçekleşmiş, ilk İntifada sırasında yoğunlaşmış ve el-Aksa İntifadası sırasında daha somut bir örgütsel biçim kazanmıştır. 2001'de, Uluslararası Dayanışma Hareketi (ISM) OPT'de kurulmuş ve yurtdışından aktivistler (diğer pasaportlara sahip Filistinliler ve İsrailliler dahil) toplanmıştır. ISM aktivistleri, Filistinlilerin acılarını web siteleri ve web günlükleri aracılığıyla dünyaya sunmak için teknolojik becerilerini kullanmışlardır. Rütbelerinden ikisi, Amerikalı Rachel Corrie ve İngiliz Tom Hurndall, İsrail ordusu tarafından öldürülmüş, diğerleri ise dövülmüş ve sınır dışı edilmiştir. Filistin liderliğindeki ISM, yalnızca sivilleri korumayı değil, aynı zamanda ve özellikle ana akım medyaya tanıklık etmeyi ve bilgi sağlamayı görev olarak ilan etmiştir. ISM aktivistlerinin web yazıları ve kitapları tanıklık etme işini ciddiye alıyor. Filistinlilerin çektiği acılara tanıklık ediyor ve Filistinlilerin hayatlarının evrensel olarak tanınan unsurlarının -çocuklarının, büyükannelerinin, evlerinin, zeytin ağaçlarının olduğu çiftliklerinin ve hatta mobilyalarının- İsrail ordusu tarafından nasıl saldırıya uğradığını ve yok edildiğini ayrıntılı bir şekilde açıklayarak uluslararası izleyicilerinin sempati ve duygularına hitap ediyor⁷³.

Filistinliler, acılarını 'dünyaya' kanal olan bu yabancı tanıkların önünde temsil etmeye alışmış durumdalar. Acı dilinin benimsenmesi, Filistin söylemini şiddetli mücadelenin kahramanlığı ile acının trajik çaresizliği arasında büyük ölçüde ikiye böldü. Ancak ironik olan, ilk intifadadan sonra, uluslararası bir izleyici kitlesine performans sergilemediklerinde, daha sessiz bir umut söyleminin, acı söylemlerinde yansıtılan umutsuzluk manzarasını yalanlamasıdır. Yoksunluk, baskı ve kontrol noktalarında, ev yıkımlarında, sokağa çıkma yasaklarında, kapanmalarda ve çatışmalarda pazarlık yapmanın günlük zorlukları karşısında, şanlı bir yarına olan şefkatle beslenen bir inanç gelişti ve tüm zorluklar ve fedakarlıkların sonunda -bir gün, ne kadar uzak olursa olsun- meyve verdiği görüldü. Lønning'in gözlemlediği gibi⁷⁴:

Konuştüğunuz insanların çoğu için, hatta en yoksul olanlar için, hatta dövülmüş veya hapse atılmış ve işkenceye maruz kalmış kişiler için bile, onlara geleceklerini nasıl gördüklerini sorduğunuzda, hikayeleri -hem iç, hem bölgesel hem de uluslararası cephede çağdaş trajik durumu tanımlamalarında

⁷² Khalili, a.g.e., s. 208.

⁷³ Khalili, a.g.e., s. 208.

⁷⁴ Khalili, a.g.e., s. 208.

oldukça gerçekçi- genellikle daha iyi günlerin ve ileride adaletin bir vizyonu ile sona erer. Tüm bu baskı ve sefaletin ardında tuhaf bir iyimserlik türü vardır... Umut, örneğin, içsel güce, ilahi müdahaleye, Arap veya Avrupa müdahalesine veya ABD'nin politika değişikliğine bağlanabilir. Kısacası, hemen hemen her şeye. İkinci İntifada'dan bu yana, ilk İntifada sırasında ve sonrasında beslenen umutların OPT'de karşılığı yoktur. Bu ısrarcı umutluluk (veya sumud) ya şiddetli özveri gösterisine ya da çaresizliğin acısına yol açmıştır. Geniş uluslararası izleyici kitlesinin bilincinde olan birçok Filistinli, genellikle "ziyaretçilerin 'Filistinliliğin' özü olarak gördükleri şeylerin örneklerini sergiler - yani acı ve mağduriyet hikayeleri. Ziyaretçinin de buna karşılık, acının 'kanıtlarını' gözlemlemesi ve kaydetmesi (yazılı olarak, kaset veya filmde, kendi hafızasında) beklenir". Ziyaretçiler genellikle acı haberlerini kendi izleyici kitlelerine ileten aktivistlerdir⁷⁵.

Hareket'in, bazıları ISM'nin dayanışması için alenen minnettarlıklarını dile getiren OPT'deki militanlarla çekişme içinde bulunduğu nokta, silahlı mücadele meselesidir. Hareket, birincil belgelerinde amaçlarına "sadece şiddet içermeyen, doğrudan eylem yöntemleri, stratejileri ve ilkeleri kullanarak" ulaşmayı umduğunu belirtmektedir. ISM liderlerinden biri olan Ghassan Andoni, şiddet içermeyen seferberliği aktif olarak teşvik etmektedir çünkü "bu protesto biçimine büyük sayılarda insan toplamak, özellikle Filistinlilerin yalnızca çok küçük bir yüzdesinin aktif olarak katıldığı ve diğerlerinin "acı çektiği ve 'sadık kaldığı'" için Filistin mücadelesini büyük ölçüde arttıracaktır" (Seitz 2003: 60'tan alıntı). Ancak, militanlığı reddetmenin tartışmalı yan etkileri olmuştur. 2001'de Batı Şeria'daki Fetih'in ünlü lideri Marwan Barguti, Ramallah'taki bir ISM mitingine katıldığında, bazı ISM liderleri ondan ayrılmasını istedi, bu da Hareket saflarında büyük bir öfkeye yol açtı. Ayrıca, yerel militan aktivistler, ISM'nin şiddetsizlik konusundaki ısrarını kendi militanlıklarına yönelik olumsuz bir yargı olarak değerlendiriyorlar⁷⁶.

Onların tepkisi, yerel militanların başka bir zaman ve mekandaki başka bir dayanışma aktivist grubuna verdiği tepkiye benziyor: "Yabancılar buraya geliyor, etrafa şöyle bir bakıyor ve bizi yargılıyorlar!" (Jean-Klein 2002: 68'den alıntı). Jean-Klein, "siyasi denetim turizmi" analizinde, dayanışma örgütlerinin zaman zaman yerel aktivistlere "en azından görünüşte, dışarıdakilerin modern ve ilerici olmanın ne anlama geldiğine dair beklentilerine uyan örgütsel biçimler tasarlamaları" yönünde nasıl baskı yaptığını anlatarak bu eğilimi dikkatlice eleştiriyor⁷⁷.

Sonuç

İşgal Altındaki Filistin Toprakları'nda, Lübnan'daki mülteci kamplarında olduğu gibi, anma tartışmalıdır ve yerel kurumsal biçimler ile ulusötesi harekete geçirici söylemlerin bir araya gelmesiyle

⁷⁵ Khalili, a.g.e., s. 209.

⁷⁶ Khalili, a.g.e., s. 209.

⁷⁷ Khalili, a.g.e., s. 209.

şekillenir. OPT'yi Lübnan kamplarından ayıran şey, yarı-devlet organlarının oynadığı önemli rol ve militan kahramanlık ve STK'ların acı anlatılarıyla rekabet halindeki ulus-devletçi anma uygulamalarının önemidir. Bu ulus-devletçi kahramanlığın tohumları Thawra dönemi mülteci kamplarında bile mevcut olsa da, bu anma anlatısı - devleti, onun zorlayıcı mekanizmasını ve kurucu babalarını kutlamak - en tam olarak OPT'de gerçekleşti. Ancak, Filistin devletinin kurumları veya hatta görünüşte yönetimi altındaki topraklar üzerinde yalnızca nominal bir kontrolü olduğu için, anmalar büyük ölçüde bir yandan var olmayan bir egemenliğin sembolik iddialarıyla ve diğer yandan yarı-devletin güvenlik aygıtının sınırsız bir kutlamasıyla sınırlıydı.

OPT'deki kahramanlık anlatısının ikiye ayrılması, militanların silahlı mücadelede ve ulus için kendini feda etmede somutlaşan kahramanca direnişi kutlarken, ulus-devletçi kahramanlığın devletin kendisini yüceltmesi anlamına geliyordu. İlkini ikonik figürleri savaşçı, tutsak ve şehit iken, ikincisinin devlet adamı ve kurucu babadır. İlkinde, halkın zihninde kahramanca bir ulusal anlatıyı sabitleyen anma etkinlikleri şehit cenazeleridir, ikincisinde ise seçimlerdir. Muhalif söylemde silahlı mücadelenin kutlanması, devletin güvenlik görevlilerinin yüceltilmesine yol açıyor. Bayraklar, kırmızı halılar, hükümet binaları, müzeler ve ulusal üniformalar, ulusu temsil eder ve hikayesini anlatırken, aynı zamanda ulus-devlet olmanın önemli sembolik mobilyaları olarak işlev görürler. Filistin örneğinde, bu ayırım, OPT'deki yönetimi boyunca hem milliyetçi/kurtuluşçu mücadelenin sembolü hem de iktidar gücünün somut örneği olan Arafat figürü tarafından karmaşılaştırıldı. Cenazesi bu görünürdeki çelişkiyi ön plana çıkardı ve ölümünden sonra, iktidardaki seçkinler ile genç militan şebab arasındaki çatlak daha da belirginleşti.

Bu büyük ölçüde kahramanca anma ve militan seferberlik parametreleri üzerindeki iç mücadele yarı-devlet ve muhalif militanlar arasında devam ederken, Filistinlileri dış yardıma ihtiyaç duyan kurbanlar olarak tasvir eden üçüncü bir söylem, yalnızca sempati veya dayanışma kazanmak için değil, aynı zamanda onlar aracılığıyla fon sağlamak için de büyük ölçüde yabancı bir kitleye hitap ediyor. Bu son görev, uluslararası öncelikler ve gündemlerle sınırlı olsa da, Filistin halkına hizmet sunumunun devam etmesini garanti ediyor. Ayrıca bu STK'ları yeniden üretmeye ve güçlendirmeye hizmet eder veya Hanafi ve Tabar'ın (2005) haklı olarak uluslararası örgütlerle kapsamlı bağlantıları, söylemlerine erişimi ve yerel düzeylerde uygulamalarının yayılması için kanal görevi görme yeteneği olan "yeni küreselleşmiş elit" olarak adlandırdığı şeydir.

İşgal Altındaki Filistin Topraklarında faaliyet gösteren STK'ları Lübnan'daki kamplardaki gruplarından ayıran şey, görünürdeki farklı işlevleridir. İlki "kalkınma" işindeyse, ikincisi "insani" yardıma odaklanır. İnsan hakları söylemi her iki bağlamda da kullanılır, ancak İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki insan hakları aktivistleri ile İsrail devletinin askeri/hukuki aygıtı arasındaki doğrudan karşılaşma nedeniyle, bu söylem İşgal Altındaki Filistin Topraklarında çok daha fazla etkiye sahiptir.

Bununla birlikte, hem İşgal Altındaki Filistin Topraklarında hem de Lübnan'daki kamplarda faaliyet gösteren STK'lar fonların ve acı çekme ahlakının kanallarıdır. Ancak bu tahsis edici ve dağıtıcı kurumsal işlevler, fonlar konusunda STK'larla doğrudan rekabet halinde olan PA'nın yarı-devlet kurumları tarafından meydan okunmaktadır. Bu rekabette, PA yetkilileri zaman zaman acı söylemini ve anmasını benimseyip bu söylemi sıklıkla uluslararası izleyiciler için icra etmektedir. STK'lar ve dayanışma örgütleri tarafından desteklenen söylemler ve uygulamalar muhalif örgütler tarafından da itiraz edilmektedir.

Seçilmiş Kaynaklar

- Abu Faris, Muhammad Abd al-Qadir. 1990. Shuhada' al-Filastin (Palestinian Martyrs). Amman: Dar al-Firqa.
- Anderson, Benedict. 1991. Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. London: Verso.
- Cabral, Amilcar. 1973. Return to the Source: Selected Speeches by Amilcar Cabral. Edited by Africa Information Service. New York: Monthly Review Press.
- Cabral, Amilcar. 1974. Return to the Source: Selected Speeches by Amilcar Cabral. Edited by Africa Information Service. New York: Monthly Review Press.
- Davidson, Basil. 1981. The People's Cause: A History of Guerrillas in Africa. Essex: Longman Group.
- Ebtekar, Massoumeh. 2000. Takeover in Tehran: The Inside Story of the 1979 US Embassy Capture. As told to Fred Reed. Vancouver WA: Talon Books.
- Fanon, Frantz. 1963. The Wretched of the Earth. Trans. Constance Farrington. New York: Grove Press.
- Fanon, Frantz. 1963. The Wretched of the Earth. Trans. Constance Farrington. New York: Grove Press.
- Feldman, Allen. 1991. Formations of Violence: The Narrative of the Body and Political Terror in Northern Ireland. Chicago IL: University of Chicago Press.
- Gellner, Ernest. 1983. Nations and Nationalism. Ithaca NY: Cornell University Press.
- Guevara, Ernesto "Che." 1968. Venceremos! The Speeches and Writings of Ernesto Che Guevara. Edited by John Gerassi. London: Weidenfield and Nicolson.
- Jallul, Faisal. 1994. Naqd al-Silah al-Filastini; Burj al-Barajneh: Ahlan wa- Thawratan wa-Mukhayyaman (Critique of Palestinian Armed Resistance; Burj al-Barajneh: Its People, Revolution and Refugee Camp). Beirut: Dar al-Jadid.
- Kahin, George McTurnan. 1956. The Asian-African Conference, Bandung, Indonesia, April 1955. Port Washington: Kennikat Press.
- Malley, Robert. 1996. The Call from Algeria: Third Worldism, Revolution, and the Turn to Islam. Berkeley CA: University of California Press.
- Malley, Robert. 1996. The Call from Algeria: Third Worldism, Revolution, and the Turn to Islam. Berkeley CA: University of California Press.
- Olick, Jeffrey K. 2003. States of Memory: Continuities, Conflicts, and Transformations in National Retrospection. Durham NC: Duke University Press.
- Portelli, Alessandro. 1997. The Battle of Valle Giulia: Oral History and the Dialogue. Madison WI: The University of Wisconsin Press.
- Said, Edward W. 1994. Culture and Imperialism. New York: Vintage Books.
- Sayigh, Yezid Y. 1997. Armed Struggle and the Search for State: The Palestinian National Movement, 1949-1993. Oxford: Oxford University Press.

INTERNATIONAL JOURNAL OF EASTERN MEDITERRANEAN STUDIES
REFEREED JOURNAL
ISSN NO: 2980-2350
YEAR: 2, VOL: 2, ISSUE: 4
HATAY-DEPREM
ÖZEL SAYI

- Smith, Anthony D. 1986. The Ethic Origin of Nations. London: Blackwell Publishers.
- Tilly, Charles. 2003. The Politics of Collective Violence. Cambridge: Cambridge University Press.
- Varon, Jeremy. 2004. Bringing the War Home: The Weather Underground, the Red Army Faction, and Revolutionary Violence in the Sixties and Seventies. Berkeley CA: University of California Press.
- Willetts, Peter. 1978. The Non-Aligned Movement: the Origins of a Third World Alliance. London: Frances Pinter.
- Wright, Richard. 1995 [1956]. The Color Curtain: A Report on the Bandung Conference. Jackson: University Press of Mississippi